

COVID-19 ve 6 Şubat Depremlerinin Turizm İstihdamına Etkisi: Deprem Bölgesinde Karşılaştırmalı Bir Analiz

Güray KARACIL^{1*} , Nesrin TUNCAY²

¹ Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya Meslek Yüksekokulu, Türkiye.

² Lefke Avrupa Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, KKTC.

ÖZ

Bu çalışma, COVID-19 pandemisi ile 6 Şubat 2023 depremlerinin, bu depremlerin en fazla etkilediği Adıyaman, Hatay, Malatya ve Kahramanmaraş illerinde turizm istihdamı ve işyeri varlığı üzerindeki etkilerini Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) verilerine dayalı olarak karşılaştırmalı biçimde incelemektedir. Bulgular, her iki krizin de turizm sektöründe ciddi daralmalara yol açtığını göstermektedir. Ancak COVID-19 pandemisi, 2020 yılında talep çöküşüne bağlı olarak geçici ve döngüsel bir küçülme yaratırken; 6 Şubat 2023 depremleri, fiziksel altyapının doğrudan tahribi, tedarik zincirlerinin kopması, çalışanların bölgeyi terk etmesi ve destinasyonlara yönelik güven algısının zedelenmesi gibi nedenlerle sektörde çok daha derin, kalıcı ve sistemik bir krize yol açmıştır. Depremin etkisiyle bölge genelinde turizm işletme sayıları 2023 yılında ortalama %40'a varan oranlarda azalmış, istihdam ise %30-50 aralığında gerilemiştir. Sektörün toplam ekonomi içindeki payı sürekli düşüş göstermiş ve toparlanma süreci kırılgan bir seyir izlemiştir. Bu bulgular, afet sonrası yeniden yapılanma sürecinde yalnızca fiziksel altyapının değil, aynı zamanda istihdamın korunması, turizm çalışanlarına yönelik sosyal güvencenin sağlanması ve destinasyon imajının yeniden inşasını hedefleyen, turizme özgü ve sürdürülebilir destek politikalarının aciliyetini ortaya koymaktadır. Sonuçlar, turizm sektörünün hem küresel salgınlar hem de bölgesel doğal afetler gibi dış şoklar karşısında yüksek kırılganlık gösterdiğini; bu kırılganlığın ise işsizlik, gelir kaybı, göç, bölgesel kalkınmada fırsat eşitsizlikleri ve turizm gelirlerinde uzun süreli düşüş gibi bölgesel kalkınma üzerinde kalıcı olumsuz etkiler oluşturma potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Turizm İstihdamı, Kriz Yönetimi, COVID-19, Deprem, Bölgesel Kalkınma

* Corresponding author e-mail: guray.karacil@mku.edu.tr

Cite as: Karacıl, G. & Tuncay, N. (2026). COVID-19 ve 6 Şubat depremlerinin turizm istihdamına etkisi: Deprem bölgesinde karşılaştırmalı bir analiz. *Journal of New Tourism Trends*, 7(1), 170-202. <https://doi.org/10.58768/jointtt.1934004>

The Impact of COVID-19 and the February 6th Earthquakes on Tourism Employment: A Comparative Analysis in the Earthquake Region

ABSTRACT

This study comparatively analyzes the effects of the COVID-19 pandemic and the February 6, 2023 earthquakes on tourism employment and business presence in the provinces most affected by these earthquakes—Adıyaman, Hatay, Malatya, and Kahramanmaraş—based on Social Security Institution (SGK) data. The findings show that both crises caused severe contractions in the tourism sector. However, while the COVID-19 pandemic led to a temporary and cyclical contraction in 2020 due to a demand collapse, the February 6, 2023 earthquakes resulted in a much deeper, more permanent, and systemic crisis due to the direct destruction of physical infrastructure, disruption of supply chains, outmigration of workers, and erosion of safety perception towards destinations. As a result of the earthquakes, the number of tourism businesses in the region decreased by up to 40% on average in 2023, while employment declined by 30-50%. The sector's share in the total economy has continuously decreased, and the recovery process has followed a fragile trajectory. These findings highlight the urgency of tourism-specific and sustainable support policies in the post-disaster reconstruction process that target not only the physical infrastructure but also the protection of employment, the provision of social security for tourism workers, and the rebuilding of destination image. The results reveal that the tourism sector demonstrates high vulnerability to external shocks such as global pandemics and regional natural disasters, and that this vulnerability has the potential to create permanent negative impacts on regional development, including unemployment, income loss, migration, inequalities of opportunity in regional development, and long-term declines in tourism revenues.

Keywords: Tourism Employment, Crisis Management, COVID-19, Earthquake, Regional Development

1 Giriş

Turizm sektörü, birçok ülke açısından önemli bir istihdam, gelir ve döviz kaynağı olup aynı zamanda geniş tedarik zinciri yapısı sayesinde makroekonomik istikrar üzerinde doğrudan etkiler yaratmaktadır (UNWTO, 2020a; Ganeshamoorthy, 2019: 119). Ancak, sektörün insan hareketliliğine ve dış faktörlere olan bağımlılığı, onu doğal afetler, salgın hastalıklar ve ekonomik krizler gibi dış şoklara karşı özellikle hassas kılmaktadır (Çakır ve Barakazı, 2020). Bu krizler, turizm talebinde ani düşüşlere neden olarak, işletmelerin varlığını, istihdam düzeylerini ve dolayısıyla bölgesel ekonomik yapıyı derinden etkileyebilmektedir (Zhong vd., 2021: 2671; Pforr, 2006: 1). Turizm talebi, doğal ve insan kaynaklı afetlerin etkilerine açık olduğundan büyük ölçüde dalgalanabilmekte ve bu durum ekonomik kayıpları kaçınılmaz hale getirmektedir (Wang, 2009: 75).

Son dönemde küresel ölçekte yaşanan COVID-19 pandemisi ve Türkiye'de 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler, turizm sektörünü derinden etkileyen iki büyük sistemik şok olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak literatürde, bu iki farklı nitelikteki krizin (küresel bir salgın ile bölgesel bir doğal afet) aynı bölgedeki turizm istihdamı ve işyeri yapısı üzerindeki etkilerini karşılaştırmalı olarak inceleyen nicel çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Özellikle, depremlerin en fazla etkilediği Adıyaman, Hatay, Malatya ve Kahramanmaraş illerinde, turizm sektörünün hangi boyutta daraldığı, pandemi dönemindeki kayıplardan ne ölçüde farklılaştığı ve toparlanma eğilimlerinin ne yönde olduğu sorusu henüz kapsamlı bir şekilde yanıtlanmamıştır. Bu çalışma, işte bu araştırma boşluğunu doldurmayı amaçlamaktadır.

Bu bağlamda, yukarıda tanımlanan araştırma boşluğundan hareketle, bu çalışmanın temel amacı, söz konusu iki farklı nitelikteki krizin (küresel bir salgın ile bölgesel bir doğal afetin) Türkiye'nin 6 Şubat 2023 depremlerinden en fazla etkilenen dört ili olan Adıyaman, Hatay, Malatya ve Kahramanmaraş'taki (AFAD, 2023; T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023) turizm sektörünün istihdam ve işyeri yapısı üzerindeki etkilerini nicel verilerle karşılaştırmalı olarak değerlendirmektir. Söz konusu dört il, her iki krizden de benzer şekilde ağır etkilenmiş olmaları nedeniyle karşılaştırmalı analiz için uygun bir örneklem sunmaktadır: COVID-19 pandemisi döneminde bu iller, ulusal ve uluslararası seyahat kısıtlamalarından en çok etkilenen turistik destinasyonlar arasında yer alırken (TÜİK, 2021; Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022), 2023 depremleriyle birlikte fiziksel tahribatın en yoğun yaşandığı bölge haline gelmiştir. Çalışmada, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) 2015-2024 yılları arasına ait 4/1-a kapsamındaki ayrıntılı işyeri ve sigortalı çalışan verileri temel alınarak, krizlerin sektörel daralma üzerindeki göreceli şiddeti, toparlanma eğilimleri ve turizm sektörünün genel ekonomi içindeki değişen payı incelenmektedir. Çalışma, turizm sektörünün kırılganlığını bu iki büyük şok üzerinden ortaya koyarken, aynı zamanda afet ve kriz yönetimi, bölgesel kalkınma ve istihdam politikalarına yönelik somut veriler sunmayı ve politika yapıcılar için sürdürülebilir çözüm önerilerinin altını çizmeyi hedeflemektedir.

2 Literatür Taraması

2.1 Turizmde İstihdam

Turizm hem gelişmiş hem de gelişmekte olan bölgelerde istihdam yaratma kapasitesi açısından hayati öneme sahiptir (Akadiri ve Akadiri, 2021; Ertuğrul ve Mangir, 2015; Hye ve Khan, 2013; Vukovic vd., 2023; Zhu ve He, 2021). Dünya çapında milyonlarca insan doğrudan veya dolaylı olarak bu sektörde istihdam edilmektedir (Khan vd., 2020; Ganeshamoorthy, 2019; Ghosh, vd., 2017; Sofronov, 2018). Turizm ve konaklama sektöründeki istihdam olanakları, sektörün karşılaştığı çeşitli tehditlerden doğrudan etkilenmektedir (Elshaer ve Marzouk, 2019; Kaushal ve Srivastava, 2021; Kumar vd., 2024). Terör saldırıları, bulaşıcı hastalıklar, küresel ekonomik krizler, doğal afetler ve dijital dönüşüm bu tehditler arasında sayılabilir (Aynalem vd., 2016: 3). Bu tür durumlar, işverenlerin iş gücünde daralmaya gitmesine ve işsizlik oranlarının artmasına neden olmaktadır (Altaşlı ve Işık, 2017: 583). Bununla birlikte, turizm sektörü konaklama, yiyecek-içecek, ulaşım, seyahat acenteleri ve kültürel cazibe merkezleri gibi birçok alanda çeşitlendirilmiş istihdam fırsatları sunmaktadır (Tutar vd., 2013: 25). Sektör hem mal hem de hizmet tedariki ile geniş bir yelpazeye yayılmakta ve tarımsal üretim, el sanatları ve perakendecilik gibi diğer sektörlerle de önemli katkılar sunmaktadır (Fischer, 2019; Hall vd., 2004; Teixeira, ve Ferreira, 2019). Ayrıca, turizm sektöründeki genç istihdam oranı diğer sektörlerle kıyasla daha yüksektir ve bu durum vasıfsız işgücüne olan talebi de beraberinde getirmektedir (Ganeshamoorthy, 2019: 120). Ancak bu istihdam yapısı, kriz dönemlerinde derin yaralar alabilmekte ve sektörün kırılganlığını ortaya koymaktadır (Aydogan vd., 2024; Henderson, 2007; Huynh vd., 2022). Nitekim, COVID-19 pandemisi turizm sektörünün yapısal zaaflarını ve toplumsal bağımlılıklarını tüm boyutlarıyla ortaya çıkarmıştır (Duro vd., 2021; Qin ve Chen, 2022). Krizin ekonomik etkileri gelir kayıpları, yatırım azalışı ve artan maliyetlerle sınırlı kalmamış (Anoushiravani vd., 2020; Kahn vd., 2021; Song ve Zhou, 2020); sosyal dokuda da onarılması zor yaralar açmıştır (Cozza vd., 2021). Kadın istihdamının öncülük ettiği iş kayıpları, kayıt dışı çalışanların karşılaştığı sistemsel zorluklar ve toplumun turizme olan güven kaybı, krizin en kalıcı etkileri olarak öne çıkmaktadır (Komasi vd., 2025: 28). Bu küresel turizm krizinin sosyo-ekonomik etkilerini hafifletmek amacıyla hükümetler önemli ve hızlı önlemler almıştır (Khalid vd., 2021). Mali ve parasal politikalar, iş, gelir ve geçim kaynaklarını sürdürülebilir kılmak için özel destek paketleriyle risk altındaki milyonlarca işi korumaya yönelik olarak tasarlanmıştır (Carranza vd., 2020; Sengupta ve Jha, 2020; Van Barneveld vd., 2020). Birçok ülkede,

istihdamın korunmasını sağlamak amacıyla çalışanlarını işte tutan işletmelere yönelik özel teşvikler, yardım fonları ve çeşitli esneklik mekanizmaları devreye alınmıştır (Ssenyonga, 2021; Stella vd., 2020; Vohra vd., 2024; Vyas, 2022). Bu mekanizmalar arasında sosyal güvenlik katkı paylarının muafiyeti veya azaltılması, ücret sübvansiyonları ve serbest çalışanlar için özel destek programları yer almaktadır (UNWTO, 2020b). Turizm sektörünün kısa vadede toparlanmasına ilişkin belirsizlik göz önüne alındığında, hükümetlerin öncelikli görevi sınırlı kaynakları finansal açıdan en fazla etkilenen kesimlere doğrudan destek sağlayacak şekilde yönlendirmek olmuştur (Sun vd., 2021: 305).

Turizm gibi sektörlerde kriz yönetimi, belirsizlikleri ve riskleri azaltmaya odaklanır (Ritchie ve Jiang, 2021; Silase ve Neh, 2025). Alternatif pazarlar geliştirmek, yeni gelir modelleri yaratmak ve istihdamı koruyacak stratejiler oluşturmak bu anlayışın temel taşlarını oluşturur (Hopkins, 2021: 1430). COVID-19 sürecinde bu yönetim anlayışı küresel ölçekte uygulanmış; uluslararası seyahatin durma noktasına gelmesiyle destinasyonlar yerel turizmi canlandırmaya, otel ve tur operatörleri ise dijital deneyimler ve paket satışlar gibi yeni gelir modelleri geliştirmeye yönelmiştir (Aylan, 2020: 165-166). Benzer bir kriz yönetimi yaklaşımı, Türkiye'deki 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında da görülmüştür. Deprem sonrası süreçte, fiziksel ve algısal kriz yönetimi eş zamanlı yürütülmüştür. Acil yardım ve altyapı onarım çalışmalarının yanı sıra, turizm otoriteleri ve sektör paydaşları destinasyonun olumsuz imajını dengelemek için yoğun iletişim kampanyaları başlatmış, bölge dışındaki turistik noktaları öne çıkaran alternatif rotalar oluşturmuş ve istihdamı canlı tutmaya yönelik destek paketlerini devreye almıştır (IOM, 2023). Bu iki örnek, krizlerin sektör üzerindeki olumsuz etkilerinin proaktif, bütüncül ve çok boyutlu bir yönetim yaklaşımıyla önemli ölçüde azaltılabileceğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, turizm sektörünün istihdam üzerindeki etkileri COVID-19 ve 6 Şubat 2023 depremleri gibi krizlerle daha net anlaşılmıştır. Bu krizler, sektörün istihdam yaratma potansiyelini olduğu kadar, dış şoklar karşısındaki kırılganlığını da ortaya koymuştur.

2.2 Krizlerin Turizme Etkisi

Turizm sektörü, dünya ekonomisi açısından en önemli sektörlerden biri olmasına rağmen, krizlerden en hızlı ve en ağır biçimde etkilenen sektörler arasında bulunmaktadır (Çınar ve Şener, 2021; Lew, 2011). Bu savunmasızlık hem sektör içindeki karmaşık etkileşimlerden hem de turizmin açık bir sistem olarak birçok dış faktöre bağımlı olmasından kaynaklanmaktadır. 2020 yılında patlak veren COVID-19 pandemisi bu durumun en çarpıcı örneğini oluşturmuş (Duan vd., 2021: 1); seyahat kısıtlamaları, tüketici güvenindeki çöküş ve küresel ekonomik dalgalanmalarla sektörün kırılganlığını ortaya koyarken (Aldao vd., 2021: 931; Higgins-Desbiolles, 2020: 611), aynı zamanda önemli sayıda enfeksiyon, ölüm ve yaygın iş kayıplarına yol açmıştır (Chen vd., 2021: 1).

Pandemi döneminde konaklama sektörü, ev sahiplerinin profili, pandemi tehdidinin algılanışı, ziyaretçi motivasyonu ve coğrafi konum gibi faktörlere bağlı olarak krizlere karşı çeşitli başa çıkma stratejileri geliştirmiştir. Özellikle coğrafi konumun etkisi radikal bir dönüşüm geçirmiş, turistik merkezler yüksek talep avantajlarını kaybederken kentsel merkezler dışındaki alternatif destinasyonlar bu süreçten nispeten daha az etkilenmiştir (Birenboim vd., 2023: 1).

Doğal afetler ve insan kaynaklı çevre sorunları, seyahat ve turizm sektörünü derinden etkileyen hem anlık hem de uzun vadeli sonuçları olan kritik faktörlerdir (Hall, 2010: 406). Afetlerin turizm sektörü üzerindeki olumsuz etkilerini anlamak zorunludur (Wang, 2009: 76). Turizm, doğal ve insan kaynaklı tehlikelere karşı oldukça savunmasız bir yapıya sahiptir. Bu nedenle etkili afet risk yönetimi stratejileri geliştirilmesi gerekmektedir. Nitekim yaşanan kayıplar, özellikle turizme bağımlı ekonomileri derinden etkilemektedir. Sektörün çok katmanlı yapısı ve karmaşık etkileşimleri, kriz ve afetlerin çok boyutlu olarak incelenmesini gerektirmektedir (Aliperti vd., 2019: 1). Bununla birlikte, tarihsel deneyimler,

turizm sektörünün krizler sonrasında kısa vadede dikkate değer bir toparlanma kapasitesi sergilediğini de göstermektedir (Aldao vd., 2025: 406).

Turizm krizleri, çok boyutlu bir sınıflandırma çerçevesinde ele alınmaktadır (Cheer vd., 2021). Bu sınıflandırma; krizin meydana gelme aşaması (öncesi ve sonrası), süresi (kısa vadeli veya uzun vadeli), coğrafi kapsamı (yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası) ve can ile mal kaybının boyutu gibi temel parametrelere dayanmaktadır (Hall, 2010: 402; Duan vd., 2021: 8). Bu sınıflandırmanın önemli bir boyutu olan "algısal görünürlük", kriz yönetiminin sadece fiziksel bir olaya müdahaleyi değil, aynı zamanda o krize dair anlamın ve algının nasıl şekillendiğini yönetmeyi de gerektirdiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, deprem gibi herkes tarafından apaçık görünen krizlerle, yavaş ilerleyen çevre kirliliği veya kasıtlı olarak görünmez kılınabilen krizler arasındaki ayrım, yönetim stratejilerini doğrudan etkiler. Kriz, mekânsal olarak değişkendir; belirli bir şehir veya ülkenin belirli bir bölgesi ile sınırlı olabilir, birden fazla ülke tarafından paylaşılabilir veya dünyanın coğrafi olarak uzak bölgelerini birbirine bağlayan akışlarla karakterize edilebilir (Hopkins, 2021: 1424-1427). Bu mekânsal değişkenlik, COVID-19 pandemisi ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri örneklerinde açıkça görülmektedir. 6 Şubat depremleri, temelde belirli bir coğrafi bölge ile sınırlı kalmış, fiziksel yıkım bu bölgede yoğunlaşmıştır. Buna karşılık COVID-19 pandemisi, dünyanın coğrafi olarak uzak bölgelerini birbirine bağlayan insan ve mal akışları (hava yolculuğu, küresel tedarik zincirleri) üzerinden yayılarak, mekânsal kapsamı itibarıyla küresel bir nitelik kazanmıştır. Deprem, coğrafi olarak nispeten sınırlı bir alanda derin bir yıkım yaratırken, pandemi, fiziksel sınır tanımaksızın küresel bir ağ üzerinde yayılmıştır. Bu temel fark, her iki kriz türü için uygulanacak turizm kriz yönetimi stratejilerinin ölçeğini ve önceliklerini doğrudan belirlemiştir.

Krizler, turist sayısında keskin bir düşüşe, turizm altyapısının hasar görmesine, tüketim ve seyahat alışkanlıklarında değişikliklere ve bölge sakinlerinin yaşam kalitesinde düşüşe yol açabilir. Krizlerin sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir turizm üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu değerlendirme, zorlukları ve fırsatları belirlemeye, olumsuz etkileri azaltmak ve turizm sektörünün gelecekte dayanıklılığını güçlendirmek için etkili çözümler sunmaya yardımcı olabilir (Komasi vd., 2025: 3). Kriz yönetimi ve iyileşme süreçlerinin etkinliği, turizm otoritelerinin özel sektör ve kamu kuruluşlarıyla geliştirdiği iş birliklerine bağlıdır. Havayolları, oteller, tur operatörleri ve kültür kuruluşları gibi paydaşlar, destinasyonların pazarlanmasında ortak çıkarlara sahiptir. Kriz dönemlerinde bu iş birliklerinin dayanıklılığı test edilirken, toparlanma stratejilerinin temel bileşenini yoğun pazarlama kampanyaları oluşturur. Turizm otoriteleri ve ulusal taşıyıcılar tarafından sağlanan geçici fiyat indirimleri ve teşvikler, talebi canlandırmak için yaygın olarak kullanılan araçlardır. Ayrıca, bir destinasyonda yaşanan krizin bölgesel yayılım göstermesi nedeniyle, iş birlikçi pazarlama programları komşu bölgelerin de toparlanmasına katkı sağlayabilir (Beirman, 2003: 14; Pforr, 2006: 2).

Dolayısıyla, başarılı bir kriz yönetimi ve toparlanma süreci, yalnızca fiyat indirimleri ve pazarlama kampanyalarından ibaret değildir. Aynı zamanda, krizin yarattığı anlatıyı yönetmek, destinasyonun hikayesini dönüştürmek ve nihayetinde onu geçmişinden güç alan, daha dirençli ve çekici bir marka haline getirebilmektir (Higgins-Desbiolles, 2020: 612). Bu hem yapısal iş birliklerinin disiplini hem de yaratıcı fırsatları değerlendirme esnekliği ile mümkündür (Beirman, 2003: 16).

Literatürde, COVID-19 pandemisinin turizm istihdamı üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar (Fotiadis vd., 2021; Henseler vd., 2022; Polyzos vd., 2021) ile doğal afetlerin turizm sektörüne etkilerini analiz eden araştırmalar (Aliyev, 2025; Xu vd., 2023) bulunmaktadır. Ancak bu çalışmaların neredeyse tamamı, tek bir kriz türüne odaklanmakta ve farklı nitelikteki krizlerin (küresel salgın ile bölgesel doğal afet) aynı bölgedeki turizm istihdamı üzerindeki etkilerini karşılaştırmalı olarak incelememektedir.

Özellikle, Türkiye özelinde 6 Şubat 2023 depremlerinin en fazla etkilediği Adıyaman, Hatay, Malatya ve Kahramanmaraş illerinde, her iki krizin etkilerini aynı veri seti üzerinden karşılaştıran nicel bir çalışma bulunmamaktadır. Bu araştırma, işte bu literatür boşluğunu doldurmayı, pandemi ve depremin sektörel etkilerini karşılaştırmalı olarak analiz ederek afet sonrası turizm politikalarına veri temelli öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

3 Yöntem

Bu araştırma, COVID-19 pandemisi ve 6 Şubat 2023 depremlerinin turizm istihdamı üzerindeki etkilerini tanımlayıcı (descriptive) ve karşılaştırmalı bir analiz yaklaşımıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Tanımlayıcı araştırma deseni, mevcut bir durumu veya olguyu, araştırmacının herhangi bir müdahalesi olmaksızın, var olduğu şekliyle betimlemeyi hedefler (Büyüköztürk vd., 2020; Karasar, 2018). Bu desen, özellikle ikincil veri kaynaklarına dayalı olarak geniş ölçekli sosyo-ekonomik eğilimlerin ortaya konmasında sıklıkla tercih edilmektedir (Neuman, 2014; Creswell, 2018). Bu çalışmada da herhangi bir deneysel müdahale veya birincil veri toplama süreci bulunmamaktadır; doğrudan mevcut resmi istatistikler üzerinden krizlerin sektörel etkileri betimlenmekte ve karşılaştırılmaktadır. Bu nedenle araştırma, nicel veriler kullanmakla birlikte, yöntemsel olarak tanımlayıcı araştırma kategorisinde değerlendirilmelidir. Çalışmanın metodolojik çerçevesi aşağıdaki bileşenlerden oluşmaktadır:

3.1 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Türkiye'de 6 Şubat 2023 depremlerinden etkilenen ve turizm faaliyeti gösteren tüm iller oluşturmaktadır. Ancak depremden etkilenen 11 ilin tamamının analize dâhil edilmesi, hem bazı illerde turizm verilerinin sınırlı olması hem de karşılaştırmının odaklılığını kaybetmesi nedeniyle mümkün olmamıştır. Bu nedenle çalışmada amaçlı örnekleme (purposive sampling) yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmacının araştırma sorusuna en uygun ve en zengin bilgiyi sağlayacağını düşündüğü durumları veya birimleri kasıtlı olarak seçtiği bir örnekleme stratejisidir (Patton, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2021).

Araştırmanın örneklemini, 6 Şubat 2023 depremlerinden en fazla etkilenen Adıyaman, Hatay, Malatya ve Kahramanmaraş illeri oluşturmaktadır. Bu illerin seçilmesinin üç temel gerekçesi bulunmaktadır: Birincisi, söz konusu iller, AFAD (2023) ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023) raporlarına göre depremden en fazla can ve mal kaybı yaşayan, fiziksel tahribatın en yoğun olduğu iller arasında yer almaktadır. İkincisi, bu iller COVID-19 pandemisi döneminde de turizm açısından en fazla etkilenen destinasyonlar arasında olup (TÜİK, 2021; Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022), her iki krizden de benzer şekilde ağır etkilenmiş olmaları nedeniyle karşılaştırmalı analiz için uygun bir örneklem sunmaktadır. Üçüncüsü, seçilen dört il, turizm alt sektörleri bazında SGK verilerine düzenli olarak kaydedilmiş ve analiz edilebilir düzeyde işyeri ile sigortalı çalışan verisine sahiptir. Bu durum, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından önem taşımaktadır.

Çalışma, 2015-2024 yıllarını kapsayan on yıllık bir dönemi incelemektedir. Bu uzun dönem, kriz öncesi eğilimlerin, kriz dönemlerindeki ani değişimlerin ve sonrasındaki toparlanma süreçlerinin net bir şekilde gözlemlenebilmesini sağlamaktadır.

3.2 Veri Toplama Kaynağı

Çalışmanın temel veri kaynağı, SGK'nın resmi istatistikleridir. SGK, Türkiye genelinde tüm sigortalı çalışanları ve işyerlerini kayıt altına almakta ve bu verileri yıllık istatistik bültenleri ile kamuoyuyla paylaşmaktadır. Bu çalışmada, SGK'nın 4/1-a kapsamında yayımladığı yıllık istatistikler kullanılmıştır.

İlgili veriler, SGK'nın resmi internet sitesindeki "İstatistik Yıllıkları" bölümünden doğrudan indirilerek temin edilmiştir (SGK, 2025). Bu kapsam, özel sektörde hizmet akdiyle çalışanları içerdiği için turizm sektörü istihdamını izlemek açısından uygun bir gösterge sağlamaktadır.

İncelenen temel değişkenler şunlardır:

- İşyeri Sayıları: Turizm sektörüne dâhil işyerlerinin ve genel ekonominin yıllık işyeri sayıları.
- Sigortalı Çalışan Sayıları: Turizm sektöründe ve genel ekonomide istihdam edilen toplam sigortalı çalışan sayıları.

Turizm sektörü sınıflandırması, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan NACE Rev.2 (Ekonomik Faaliyet Sınıflaması) esas alınarak yapılmıştır (TÜİK, 2024). SGK, işyeri ve çalışan verilerini bu sınıflamaya göre kaydetmekte ve istatistiklerini NACE Rev.2 kodları üzerinden sunmaktadır (SGK, 2025). Bu doğrultuda, çalışma kapsamında aşağıdaki dört turizm alt sektörü analize dâhil edilmiştir:

- Konaklama
- Yiyecek ve İçecek Hizmeti Faaliyetleri
- Seyahat Acentesi, Tur Operatörü ve Diğer Rezervasyon Hizmetleri ile İlgili Faaliyetler
- Spor, Eğlence ve Dinlence Faaliyetleri

3.3 Veri Analizi

Toplanan verilerin analizinde betimleyici istatistik yöntemleri ve karşılaştırmalı analiz kullanılmıştır. Analiz süreci şu adımlardan oluşmaktadır:

- Mutlak Sayıların İncelenmesi: İllere ve yıllara göre çalışan sayılarındaki mutlak değişim incelenmiştir.
- Oran ve Yüzde Hesaplamaları: Turizm sektörünün payının doğru anlaşılabilmesi için toplam istihdam içindeki oranları hesaplanmıştır.
- Yıllık Büyüme/Oran Değişimlerinin Hesaplanması: Her bir değişken için bir önceki yıla göre değişim oranları $((Yıl_n - Yıl_{n-1}) / Yıl_{n-1} \times 100)$ formülü ile hesaplanmış ve grafiklerle görselleştirilmiştir. Bu yöntem, krizlerin şiddetini ve toparlanma hızını ölçmede temel araç olarak kullanılmıştır.
- Karşılaştırmalı Analiz: Pandemi (2020-2021) ve deprem (2023) dönemlerindeki değişimler birbiriyle, kriz öncesi ve sonrası dönemle karşılaştırılmıştır. Ayrıca, turizm sektörünün performansı, aynı dönemdeki genel ekonominin performansı ile mukayese edilerek sektörün göreceli kırılganlığı ortaya konmuştur. Bu yöntem, iki farklı krizin turizmde çalışan kişi sayısı ve turizm işyeri sayısı üzerinde yarattığı etkiyi nicel ve sistematik bir şekilde değerlendirmek için sağlam bir çerçeve sunmaktadır.

3.4 Geçerlik ve Güvenirlilik

Araştırmanın geçerliği, kullanılan verilerin resmi ve güvenilir bir kaynaktan (SGK) alınmış olması, analizlerin şeffaf ve tekrarlanabilir olması ve bulguların literatürdeki benzer çalışmalarla tutarlılık göstermesi ile sağlanmıştır.

- **İç geçerlik:** Analizlerde standart hesaplama yöntemleri (mutlak değişim, yüzdelik değişim, oran hesaplamaları) kullanılmış, tüm iller için aynı formül ve sınıflandırma (NACE Rev.2) uygulanmıştır. Bu durum, karşılaştırmaların tutarlı bir temele dayanmasını sağlamıştır.
- **Dış geçerlik:** Elde edilen bulgular, pandemi ve doğal afetlerin turizm sektörüne etkilerini inceleyen ulusal ve uluslararası çalışmalarla (Fotiadis vd., 2021; Aliyev, 2025; Xu vd., 2023) karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Bu sayede sonuçların daha geniş bir bağlamda genellenebilirliği değerlendirilmiştir.
- **Güvenirlilik:** Çalışmada kullanılan veriler, SGK tarafından standart prosedürlerle toplanan ve kamuya açık olarak yayımlanan resmi istatistiklerdir. Aynı veri seti ve analiz yöntemleri kullanıldığında, farklı araştırmacılar tarafından aynı sonuçlara ulaşılması mümkündür. Ayrıca, hesaplanan tüm değişim oranları ve oranlar, ilgili tablo ve grafiklerde şeffaf bir şekilde sunulmuş, böylece araştırmanın tekrarlanabilirliği sağlanmıştır.

4 Bulgular

Çalışmanın bulgular kısmının ilk bölümünde, depremde en fazla etkilenen dört il olan Adıyaman, Hatay, Malatya ve Kahramanmaraş'ın 4/1-a kapsamındaki toplam işyeri ve çalışan sayılarına yer verilmiştir. İkinci bölümde ise bu iller, NACE Rev.2 sınıflamasına dayalı olarak detaylandırılmış; konaklama, yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri, seyahat acentesi ve tur operatörü ile diğer rezervasyon hizmetleri, ayrıca spor, eğlence ve dinlence faaliyetleri kapsamında faaliyet gösteren işyerlerinin toplam sayılarına ve bu işyerlerinde çalışan kişi sayılarına ilişkin bulgular sunulmuştur.

4.1 Deprem Bölgesindeki 4 ile Ait Genel İşyeri ve İstihdam Göstergeleri

Deprem bölgesindeki bu dört ilin SGK 4/1-a kapsamındaki toplam işyeri sayıları (2015–2024) ise Tablo 1'de gösterilmiştir.

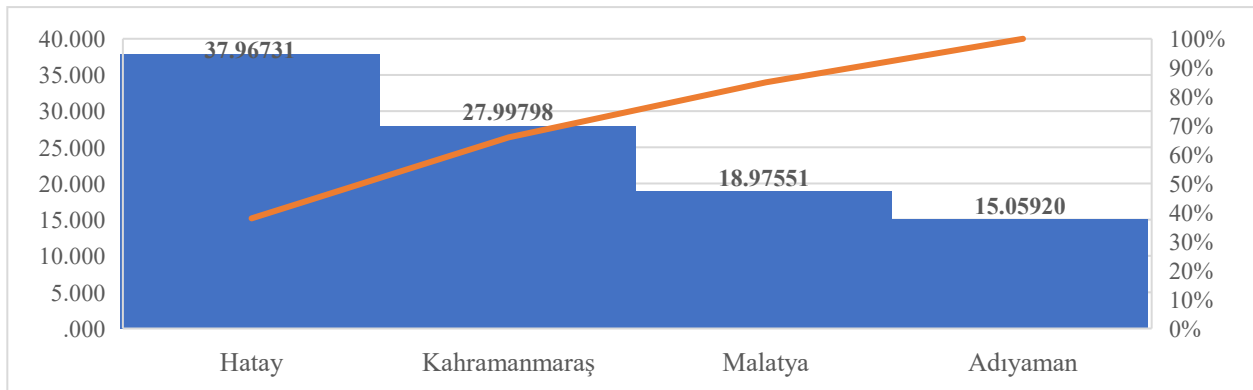
Tablo 1: Deprem Bölgesindeki 4 İlin SGK 4/1-a Kapsamındaki Toplam İşyeri Sayıları (2015-2024)

4/1-a Kapsamında Yer Alan İş Yeri Sayıları										
İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Adıyaman	6.248	6.586	7.207	7.384	7.826	8.191	8.903	8.956	6.590	10.163
Hatay	21.420	21.815	23.503	23.762	24.092	25.005	27.348	28.622	19.044	25.623
Malatya	10.845	11.280	12.332	12.633	12.695	13.293	14.310	14.428	9.825	12.806
Kahramanmaraş	14.005	14.713	16.166	16.218	16.281	16.809	18.571	19.547	14.678	18.895
Bölge Toplam	52.518	54.394	59.208	59.997	60.894	65.318	69.132	71.553	50.137	67.487
Türkiye	1.740.187	1.749.240	1.874.682	1.879.771	1.891.512	1.960.911	2.087.692	2.189.841	2.179.123	2.241.896

Dipnot: SGK 4/1-a kapsamı, hizmet akdiyle çalışanları kapsamakta olup, turizm sektörüne dair genel işyeri varlığını göstermektedir.

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK İstatistik Yıllıkları [Data set].

Tablo 1'de, 6 Şubat 2023 depremlerinden etkilenen 11 il arasında yer alan Adıyaman, Hatay, Malatya ve Kahramanmaraş illerinin genel işyeri sayıları (4/1-a kapsamında) incelendiğinde; 2015-2022 dönemi boyunca istikrarlı ve sürekli bir büyüme eğilimi göze çarpmaktadır. Bu yedi yıllık dönemde, bölge genelindeki toplam işyeri sayısı 52.518'den 71.553'e yükselerek, yaklaşık %36'lık bir büyüme kaydetmiştir. Bu trend, söz konusu illerin ekonomilerinin pandemi dâhil olmak üzere çeşitli zorluklara rağmen esnek bir yapı sergilediğini ve temel bir ekonomik canlılığı koruduğunu göstermektedir. Ancak, 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler, bu olumlu seyri ani ve dramatik bir şekilde tersine çevirmiştir. 2023 yılı verileri, tüm illerde ekonomik faaliyette ciddi bir daralmaya işaret etmektedir. Örneğin, Hatay'da işyeri sayısı 2022'de 28.622 iken, 2023'te 19.044'e gerileyerek yaklaşık %33,5'lik bir düşüş kaydetmiştir. Benzer şekilde, bölge genelindeki toplam işyeri sayısı da 2022'de 71.553'ten 2023'te 50.137'ye düşmüş, bu da yaklaşık %30'luk bir çöküş anlamına gelmektedir.

Grafik 1. Deprem Bölgesindeki İllerin İşyeri Sayılarının Bölge İçindeki Payı (2024)

Grafik 1, 2024 yılı itibarıyla deprem bölgesindeki illerin ekonomik ağırlığını göstermektedir. Buna göre; Hatay %38'lik payla bölgenin en büyük ekonomisidir. Kahramanmaraş %28'lik payla ikinci, Malatya %19'la üçüncü sırada yer alır. Adıyaman ise %15'lik payla en küçük ekonomik hacme sahiptir. Deprem Bölgesindeki 4 İlin SGK 4/1-a Kapsamındaki Toplam Sigortalı Çalışan Sayıları (2015-2024) Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2: Deprem Bölgesindeki 4 İlin SGK 4/1-a Kapsamındaki Toplam Sigortalı Çalışan Sayıları (2015-2024)

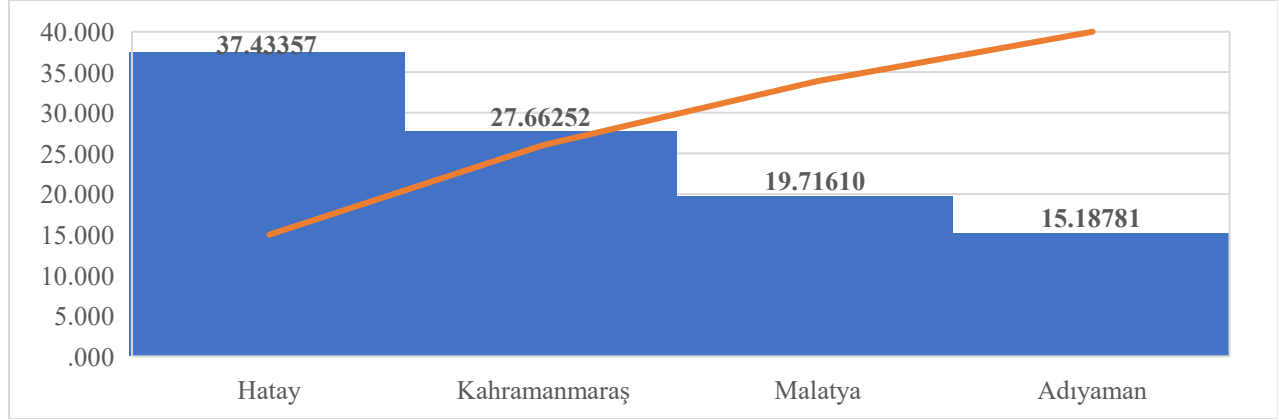
	4/1-a (Zorunlu Sigortalı)									
İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Adıyaman	49.576	46.530	54.586	54.589	55.702	60.627	66.943	73.506	84.298	101.334
Hatay	160.602	154.564	169.808	169.097	168.446	178.841	193.759	208.113	180.943	249.759
Malatya	92.937	87.307	100.318	100.461	99.419	111.628	119.142	124.088	109.091	131.547
Kahramanmaraş	138.248	135.929	147.661	143.106	144.710	157.085	171.358	174.436	155.929	184.566
Bölge Toplam	441.363	424.330	472.373	467.253	468.277	510.201	551.202	580.143	530.261	667.206
Türkiye	13.999.398	13.415.843	14.477.817	14.229.170	14.314.313	15.203.423	16.169.679	17.332.991	16.406.420	16.602.868

Dipnot: Zorunlu sigortalı çalışan sayıları, resmi istihdamın boyutunu yansıtmaktadır.

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK İstatistik Yıllıkları [Data set].

Tablo 2'ye göre sigortalı çalışan sayıları, 2015-2022 döneminde genel olarak artış eğilimi göstermiş; bölge genelindeki toplam çalışan sayısı 441.363'ten 580.143'e yükselmiştir. Ancak, 2023 depremleri

sonrasında tüm illerde çalışan sayısında belirgin bir düşüş gözlemlenmiştir. Bölge genelindeki toplam çalışan sayısı 2022'de 580.143 iken, 2023'te 530.261'e düşmüş; bu da yaklaşık %8,6'lık bir kayba işaret etmektedir. Bu durum, depremin fiziksel tahribatının ötesinde, işgücü piyasasında ciddi bir daralmaya yol açtığını göstermektedir. Deprem bölgesindeki illerin sigortalı çalışan sayılarının bölge içindeki payı (2024) Grafik 2'de gösterildiği gibidir.

Grafik 2. Deprem Bölgesindeki İllerin Sigortalı Çalışan Sayılarının Bölge İçindeki Payı (2024)

Deprem bölgesindeki illerin sigortalı çalışan sayılarının bölge içindeki payı (2024) Grafik 2'de gösterilmiştir. Buna göre; Hatay, bölgedeki toplam istihdamın yaklaşık %37,4'ünü karşılayarak en büyük istihdam havuzudur. Bunu sırasıyla %27,7 ile Kahramanmaraş, %19,7 ile Malatya ve %15,2 ile Adıyaman izlemektedir. Bu dağılım, illerin ekonomik yapısı ve sektörel yoğunluğu ile doğrudan ilişkilidir.

4.2 Deprem Bölgesindeki Dört İlin Turizm Sektörü Analizi

Deprem bölgesindeki illerin turizm sektörlerindeki istihdam verileri, dört il için ayrı ayrı analiz edilmiştir. Bu ayrı analiz yaklaşımının temel amacı, hem bölgedeki illerdeki turizm sektörünün sektörel dağılımını daha ayrıntılı bir şekilde ortaya koymak hem de iller arasındaki farklılık ve benzerlikleri belirlemektir.

4.2.1 Adıyaman

Adıyaman, depremden etkilenen dört il arasında en düşük işyeri ve istihdam düzeyine sahip il olarak öne çıkmaktadır. İlin turizm alt sektörlerine göre işyeri sayıları (2018–2024), Tablo 3'te detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo 3: *Adıyaman İlinde Turizm Alt Sektörlerine Göre İşyeri Sayıları (2018-2024)*

Yıl	Hava yolu taşımacılığı	Konaklama	Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri	Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri ve faaliyetleri	Spor faaliyetleri, eğlence ve dinlence faaliyetleri	Toplam Turizm İşletme Sayısı	Toplam İşletme Sayısı	Turizm İşletme Sayılarının Toplam İşletme Sayısı İçerisindeki Oranı
2018	0	55	480	21	23	579	7.384	7,84
2019	0	52	539	24	28	643	7.826	8,22
2020	0	50	453	22	31	556	8.191	6,79
2021	0	53	439	19	40	551	8.903	6,19
2022	0	54	415	25	41	535	8.956	5,97
2023	0	39	263	21	18	341	6.590	5,17
2024	0	48	370	26	32	476	10.163	4,68

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK İstatistik Yıllıkları [Data set].

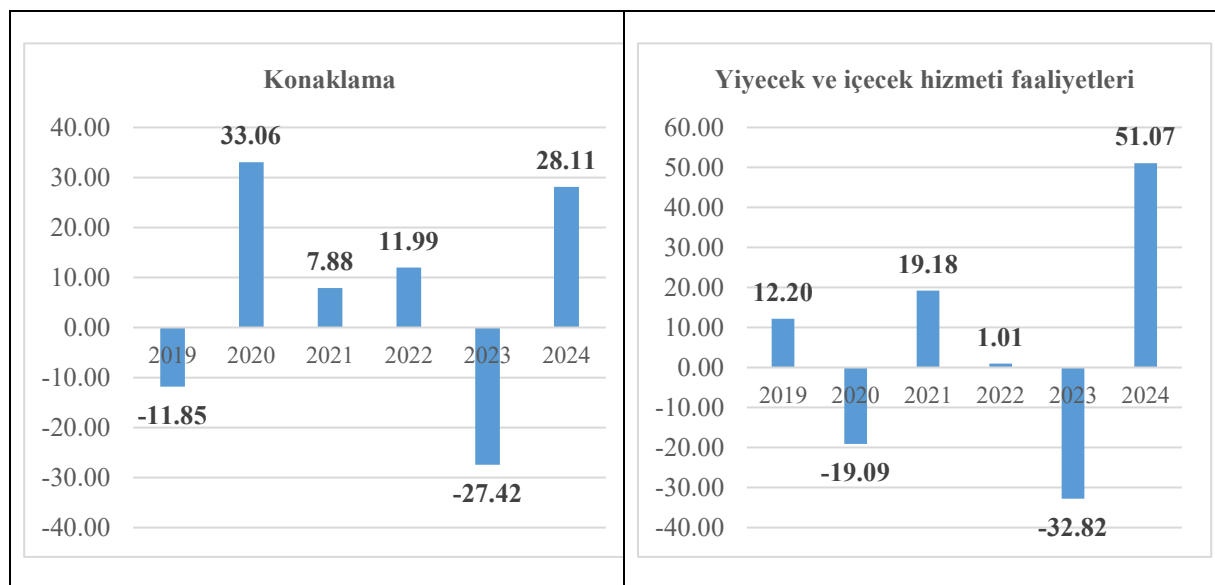
Tablo 3'te görüldüğü üzere; Adıyaman'da turizm sektörü, 2019 yılında 643 işletme ile toplam içinde %8.22'lik bir paya ulaşarak zirve yapmıştır. Ancak, COVID-19 pandemisinin global etkisiyle 2020 yılında işletme sayısı %13,53 oranında (556'ya) gerilemiştir. Bu düşüş, küresel seyahat kısıtlamaları ve talep çöküşünün tipik bir yansımasıdır. Kısmi bir toparlanma dönemini takiben, 6 Şubat 2023 depremleri sektörde yapısal bir krize yol açmış ve 2023 yılında işletme sayısı bir önceki yıla göre çarpıcı bir şekilde %36,26 oranında azalarak 341'e düşmüştür. Bu oran, pandemi dönemindeki düşüşün neredeyse üç katıdır ve depremin fiziksel tahribatının yanı sıra, güven ve erişilebilirlik parametrelerini de ortadan kaldıran çok boyutlu bir şok etkisini göstermektedir. 2024'teki kısmi artış (476 işletme), yeniden yapılanma çabalarını işaret etse de toplam işyerleri içindeki payın %4,68 seviyesinde kalması, sektörün halen kriz öncesi kapasitesinin oldukça gerisinde olduğunu kanıtlamaktadır. Adıyaman ilinin turizm alt sektörlerine göre sigortalı çalışan sayıları (2018–2024), Tablo 4'te detaylı olarak sunulmuştur.

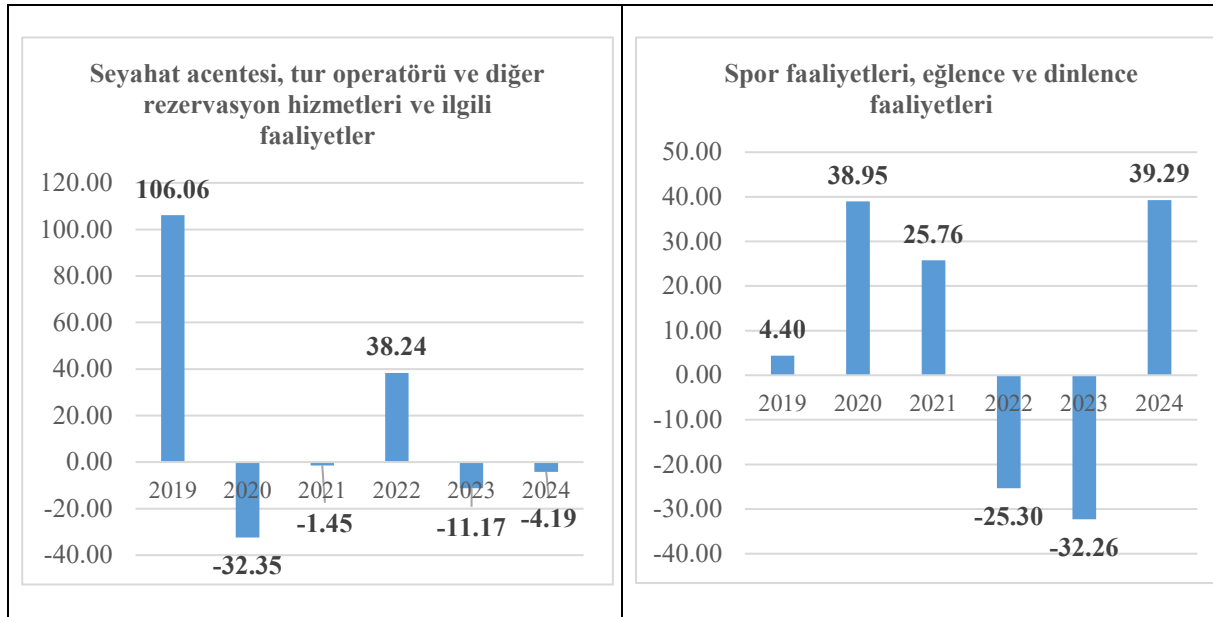
Tablo 4: Adıyaman İlinde Turizm Alt Sektörlerine Göre Sigortalı Çalışan Sayıları (2018-2024)

Yıl	Hava yolu taşımacılığı	Konaklama	Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri	Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri ve ilgili faaliyetler	Spor faaliyetleri, eğlence ve dinlence faaliyetleri	Turizm İşletmelerinde Çalışan Toplam Zorunlu Sigortalı Kişi Sayısı	İldeki Toplam Sigortalı Kişi Sayısı	Turizm İşletme Kişilerin Toplam Çalışan Kişi İçerisindeki Oranı
2018	0	422	1.648	99	91	2.260	54.589	4,14
2019	0	372	1.849	204	95	2.520	55.702	4,52
2020	0	495	1.496	138	132	2.261	60.627	3,73
2021	0	534	1.783	136	166	2.619	66.943	3,91
2022	0	598	1.801	188	124	2.711	73.506	3,69
2023	0	434	1.210	167	84	1.895	84.298	2,25
2024	0	556	1.828	160	117	2.661	101.334	2,63

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK İstatistik Yıllıkları [Data set].

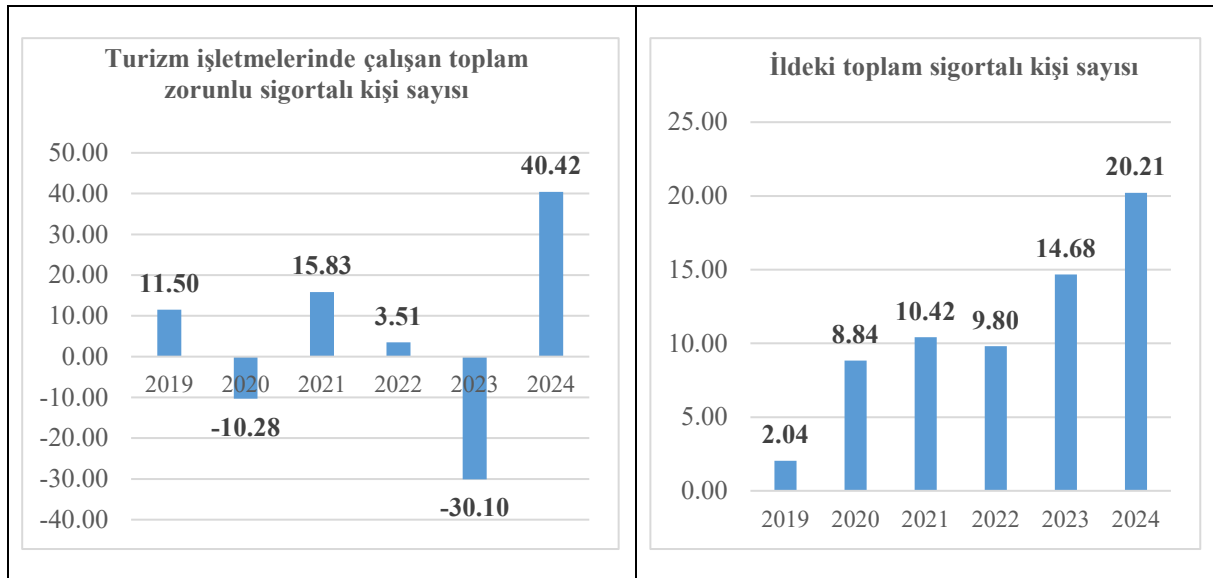
Tablo 4'te Adıyaman ilindeki sigortalı çalışan sayıları incelendiğinde, 2018-2022 döneminde turizm sektöründe istikrarlı bir büyüme eğilimi göze çarpmaktadır. Turizmde çalışan sayısı 2018'de 2.260 iken, 2022'de 2.711'e ulaşarak yaklaşık %20'lik bir artış göstermiştir. Ancak 2023 yılında bu olumlu seyrin 6 Şubat depremleriyle keskin bir şekilde tersine döndüğü görülmektedir. Turizmde çalışan sayısı 2022'ye kıyasla %30'dan fazla azalarak 1.895'e gerilemiş, turizm istihdamının toplam içindeki payı da %3,69'dan %2,25'e düşmüştür. Bu dramatik düşüş, depremin turizm sektörü istihdamı üzerinde yıkıcı bir etki yarattığını açıkça ortaya koymaktadır.

Grafik 3. Adıyaman Turizm Alt Sektörlerinde İstihdamın Yıllık Değişim Oranları (%)

Adıyaman iline ait turizm alt sektörlerindeki istihdam değişimleri ise Grafik 3'te gösterilmiştir. Pandemi döneminde (2020) sektörler arasında ayrışma görülmüştür: yiyecek-içecek istihdamı %19,1 azalırken, konaklama (%33,1) ve spor-eğlence (%38,9) artış kaydetmiştir. 2023 depremi ise tüm alt sektörlerde daralmaya yol açmıştır. En yüksek kayıp yiyecek-içecek (%32,8) ve spor-eğlence (%32,3) sektörlerinde gerçekleşmiş, seyahat acentelerindeki düşüş (%11,2) daha sınırlı kalmıştır. 2024'te yiyecek-içecek (%51,1) ve spor-eğlence (%39,3) güçlü toparlanma göstermiş; ancak seyahat acentelerinde istihdam hâlen gerileme (%4,2) eğilimindedir. Bulgular, alt sektörlerin krizlere karşı farklı düzeyde kırılganlık ve toparlanma hızına sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Grafik 4. Adıyaman'da Turizm ve Toplam İstihdamın Yıllık Değişim Oranları (%)

Grafik 4, Adıyaman'da turizm istihdamının genel istihdama kıyasla daha kırılgan bir yapı sergilediğini göstermektedir. 2020'de turizm istihdamı %10,3 azalırken, genel istihdam %11,1 artmış; bu ayrışma sektörün pandemi şokuna daha duyarlı olduğunu ortaya koymuştur. 2023 depreminde fark daha da

belirginleşmiş; turizm istihdamı %30,1 gerilerken, genel istihdam %14,7 artış göstermiştir. 2024'te turizm istihdamı %40,4 artarak güçlü bir toparlanma sergilese de düzeyin hâlen kriz öncesi seviyelerin altında kalması tam iyileşmenin sağlanamadığını göstermektedir. Bulgular, turizm sektörünün afet sonrası süreçlerde özel politika desteğine ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır.

4.2.2 Malatya

Malatya, depremden etkilenen dört il arasında Adıyaman'dan sonra en düşük işyeri ve istihdam düzeyine sahip il olarak öne çıkmaktadır. İlin turizm alt sektörlerine göre işyeri sayıları (2018–2024), Tablo 5'te detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 5: Malatya İlinde Turizm Alt Sektörlerine Göre İşyeri Sayıları (2018-2024)

Yıl	Hava yolu taşımacılığı	Konaklama	Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri	Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri	Spor faaliyetleri, eğlence ve dinlence faaliyetleri	Toplam Turizm İşletme Sayısı	Toplam İşletme Sayısı	Turizm İşletme sayılarının Toplam İşletme Sayısı içerisindeki Oranı
2018	0	68	827	30	66	991	12.633	7,84
2019	0	70	828	26	72	996	12.695	7,85
2020	0	70	768	21	61	920	13.293	6,92
2021	0	77	880	25	74	1.056	14.310	7,38
2022	0	80	841	26	76	1.023	14.428	7,09
2023	0	37	467	11	36	551	9.825	5,61
2024	0	50	658	16	45	769	12.806	6,00

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK İstatistik Yıllıkları [Data set].

Tablo 5'e göre Malatya turizm sektörü 2018-2024 döneminde iki büyük krizle sınanmıştır. Pandemi döneminde (2020) turizm işletme sayısı %7,6 azalarak 920'ye düşmüş, ancak 2021'de 1.056 işletmeye yükselerek kısmi bir toparlanma göstermiştir. 6 Şubat 2023 depremi ise sektörde yıkıcı bir etki yaratmış; turizm işletme sayısı 2022'deki 1.023 seviyesinden 2023'te 551'e düşerek %46,1'lik dramatik bir kayıp yaşanmıştır. Bu daralma tüm alt sektörleri etkilemiş, konaklamada %53,8, yiyecek-içecek %44,5, seyahat acentelerinde %57,7 ve spor-eğlencede %52,6'lık düşüşler kaydedilmiştir. 2024'te %39,6'lık bir toparlanmayla işletme sayısı 769'a ulaşsa da turizm sektörünün toplam işyerleri içindeki payının %6,da kalması deprem öncesi kapasitenin halen gerisinde olduğunu göstermektedir. Bu veriler, depremin pandeminin aksine yapısal ve sistemik bir tahribat yarattığını ve sektörün tam anlamıyla toparlanmasının uzun bir süreç gerektirdiğini ortaya koymaktadır. İlinin turizm alt sektörlerine göre sigortalı çalışan sayıları (2018–2024), Tablo 6'da detaylı olarak sunulmuştur.

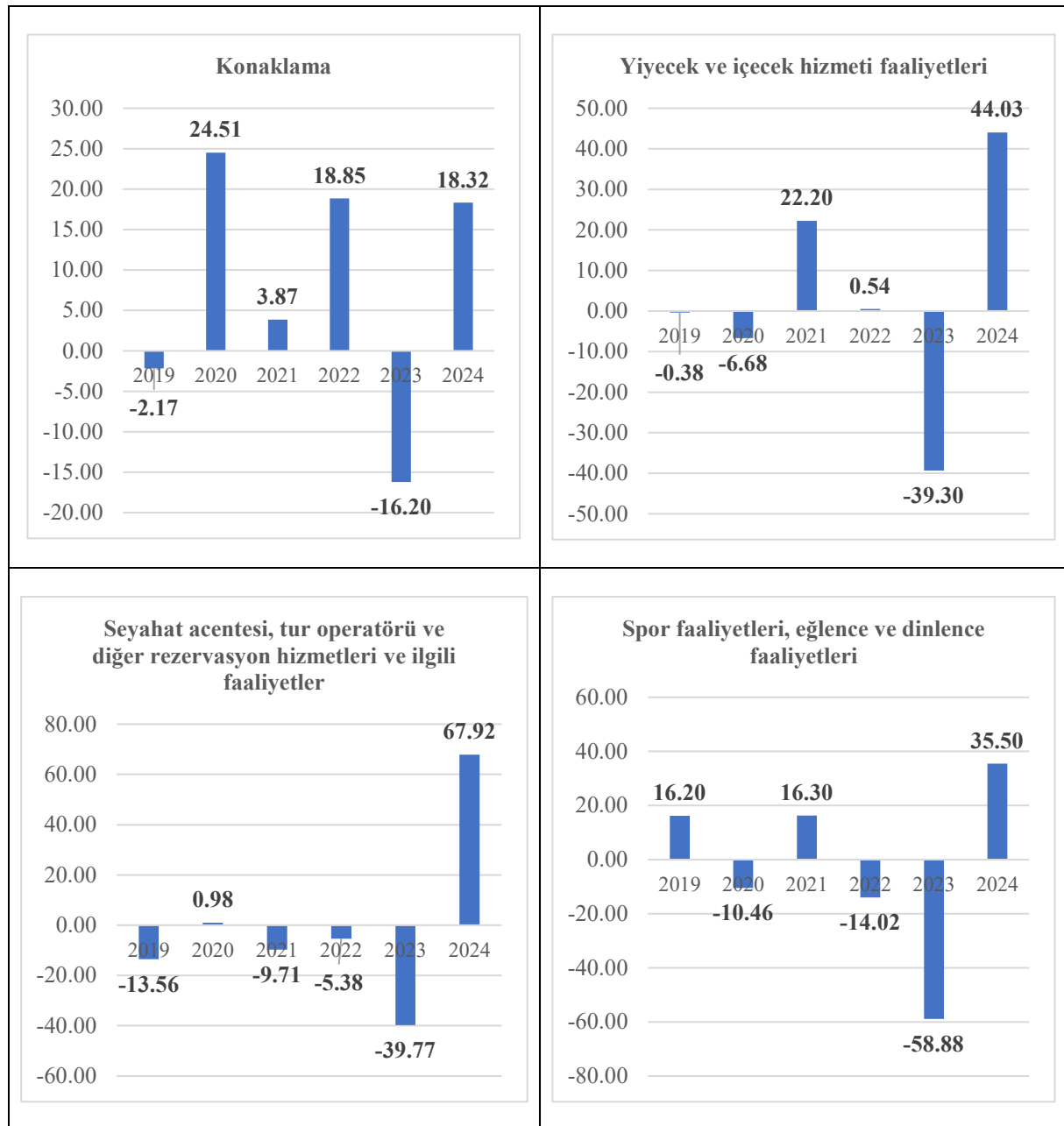
Tablo 6: *Malatya İlinde Turizm Alt Sektörlerine Göre Sigortalı Çalışan Sayıları (2018-2024)*

Yıl	Hava yolu taşımacılığı	Konaklama	Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri	Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri ve ilgili faaliyetler	Spor faaliyetleri, eğlence ve dinlence faaliyetleri	Turizm İşletmelerinde Çalışan Toplam Zorunlu Sigortalı Kişi Sayısı	İldeki Toplam Sigortalı Kişi Sayısı	Turizm İşletme Kişilerinin Toplam Çalışan Kişi İçerisindeki Oranı
2018	0	784	3.905	118	395	5.202	100.461	5,18
2019	0	767	3.890	102	459	5.218	99.419	5,25
2020	0	955	3.630	103	411	5.099	111.628	4,57
2021	0	992	4.436	93	478	5.999	119.142	5,04
2022	0	1.179	4.460	88	411	6.138	124.088	4,95
2023	0	988	2.707	53	169	3.917	109.091	3,59
2024	0	1.169	3.899	89	229	5.386	131.547	4,09

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK İstatistik Yıllıkları [Data set].

Tablo 5 ve Tablo 6 birlikte değerlendirildiğinde, Malatya'da pandemi döneminde ilginç bir görünüm ortaya çıkmaktadır. Tablo 5'te 2020 yılında turizm işletme sayıları bir önceki yıla göre %7,6 oranında azalırken (996'dan 920'ye), Tablo 6'da aynı dönemde turizm çalışan sayısı sadece %2,0 oranında (5.218'den 5.099'a) düşmüştür. İşletme sayısındaki düşüşe karşın istihdamdaki düşüşün bu denli sınırlı kalması, COVID-19 pandemisi sürecinde Türkiye'de uygulanan kısa çalışma ödeneği, ücret destekleri ve sosyal güvenlik prim teşvikleri gibi istihdam koruma mekanizmalarıyla açıklanabilir (SGK, 2021; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2020). Bu teşvikler, işletmelerin işçi çıkarmasını önleyerek mevcut istihdamın büyük ölçüde korunmasını sağlamıştır.

Buna karşılık, 6 Şubat 2023 depremi sonrasında durum tamamen farklılaşmıştır. Tablo 6'da Malatya'da turizm sektöründe çalışan sayısı 2022'de 6.138 iken, 2023 depremi sonrasında 3.917'ye düşmüştür; bu da %36,15'lik bir azalma anlamına gelmektedir. Depremin yarattığı yıkım, pandemi dönemindeki gibi istihdam koruma teşvikleriyle hafifletilemeyecek kadar derin ve yapısal olmuştur. Turizm istihdamının toplam içindeki payı %4,95'ten %3,59'a gerilemiştir. 2024'teki kısmi toparlanmaya rağmen, payın %4,09 seviyesinde kalması, sektörün halen toparlanma sürecinde olduğunu göstermektedir.

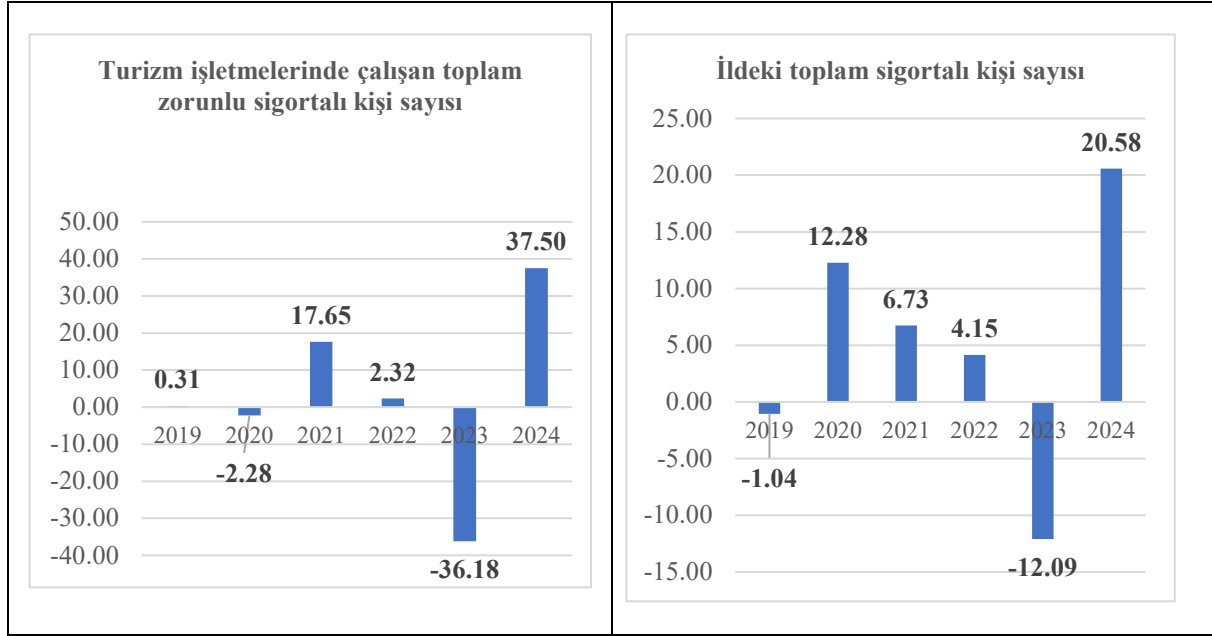
Grafik 5. Malatya Turizm Alt Sektörlerinde İstihdamın Yıllık Değişim Oranları (%)

Grafik 5, Malatya'daki turizm alt sektörlerinde istihdamın krizler karşısındaki değişimini özetlemektedir.

- **Pandemi Dönemi (2020):** Sektörler arasında belirgin farklılıklar gözlenmiştir. Konaklama sektörü %24,6'lık bir artış kaydederken, yiyecek-içecek sektörü %6,7 küçülmüştür. Bu, pandemi döneminde konaklama tesislerine olan yerel talebin korunduğunu, ancak restoran ve kafelerin daha fazla etkilendiğini göstermiştir.
- **2023 Depremi:** Tüm alt sektörlerde yıkıcı kayıplar yaşanmıştır. Spor-eğlence sektörü %58,9'luk düşüşle en fazla etkilenirken, onu seyahat acenteleri (%39,8), yiyecek-içecek (%39,3) ve konaklama (%16,2) izlemiştir. Bu, depremin turizm istihdamı üzerinde sistemik bir tahribat yarattığını göstermiştir.

- **2024 Toparlanması:** Tüm sektörlerde güçlü bir toparlanma eğilimi başlamıştır. Seyahat acenteleri %67,9'luk olağanüstü bir artış gösterirken, yiyecek-içecek (%44,0), spor-eğlence (%35,5) ve konaklama (%18,3) sektörleri de önemli ölçüde toparlanmıştır.

Grafik, depremin etkisinin sektörel bazda farklılaşmakla birlikte genel olarak çok derin olduğunu ortaya koymaktadır. Fiziksel altyapıya daha bağımlı olan spor-eğlence sektörünün tam anlamıyla toparlanmasının daha uzun süreceği öngörülebilir.

Grafik 6. Malatya'da Turizm ve Toplam İstihdamın Yıllık Değişim Oranları (%)

Grafik 6, Malatya'da turizm sektörü istihdamının krizlerden genel ekonomiye göre çok daha şiddetli etkilendiğini ortaya koymaktadır.

- **Pandemi Dönemi (2020):** Turizm istihdamı %2,3 azalırken, genel istihdam %12,3 büyümüştür. Bu zıt eğilim, turizmin krizlerden çok daha fazla etkilendiğini göstermiştir.
- **2023 Depremi:** Aradaki fark dramatik şekilde açılmıştır. Turizm istihdamı %36,2 kayıpla, genel istihdamın (%12,1 kayıp) çok önünde bir darbe almıştır. %24,1'lik bu fark, depremin turizmi fiziksel altyapı, güvenlik algısı ve talep çöküşü nedeniyle çok daha sert vurduğunu kanıtlamıştır.
- **2024 Toparlanması:** Her iki kesim de güçlü toparlanma göstermiştir (%37,5 turizm, %20,6 genel). Turizmdeki yüksek oranlı artış, önceki yılın derin kaybının kısmi telafisi niteliğindedir. Ancak mutlak sayıların hala 2022 seviyelerinin altında olması, sektörün tam anlamıyla toparlanmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak grafik, Malatya'da turizm sektörünün sürdürülebilir toparlanması için fiziksel altyapının yanı sıra, destinasyon markasının ve güvenlik algısının yeniden inşasının kritik önem taşıdığını vurgulamaktadır.

4.2.3 Kahramanmaraş

Kahramanmaraş, depremden etkilenen dört il arasında üçüncü en düşük işyeri ve istihdam düzeyine sahip il olarak öne çıkmaktadır. İlin turizm alt sektörlerine göre işyeri sayıları (2018–2024), Tablo 7'de detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 7: Kahramanmaraş İlinde Turizm Alt Sektörlerine Göre İşyeri Sayıları (2018-2024)

Yıl	Hava yolu taşımacılığı	Konaklama	Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri	Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri ve ilgili faaliyetler	Spor faaliyetleri, eğlence ve dinlence faaliyetleri	Toplam turizm işletme sayısı	Toplam işletme sayısı	Turizm işletme toplam sayısı işletme içerisindeki oranı
2018	2	117	775	28	56	978	16.218	6,03
2019	2	119	861	31	64	1.077	16.281	6,62
2020	2	124	711	26	64	927	16.809	5,51
2021	2	136	889	26	68	1.121	18.571	6,04
2022	2	133	928	27	76	1.166	19.547	5,97
2023	2	87	620	20	49	778	14.678	5,30
2024	2	110	855	26	67	1.060	18.895	5,61

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK İstatistik Yıllıkları [Data set].

Tablo 7 incelendiğinde; Kahramanmaraş'ta turizm işletmelerinin sayısı 2022'de 1.166 iken, 2023 depremi sonrasında 778'e düşmüş; bu da %33,28'lik bir azalma anlamına gelmektedir. 2024'teki toparlanma (1.060 işletme) umut verici olmakla birlikte, turizm işletmelerinin toplam içindeki payının %5,61 seviyesinde kalması, sektörün halen kırılgan bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. İlinin turizm alt sektörlerine göre sigortalı çalışan sayıları (2018–2024), Tablo 8'de detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo 8: Kahramanmaraş İlinde Turizm Alt Sektörlerine Göre Sigortalı Çalışan Sayıları (2018-2024)

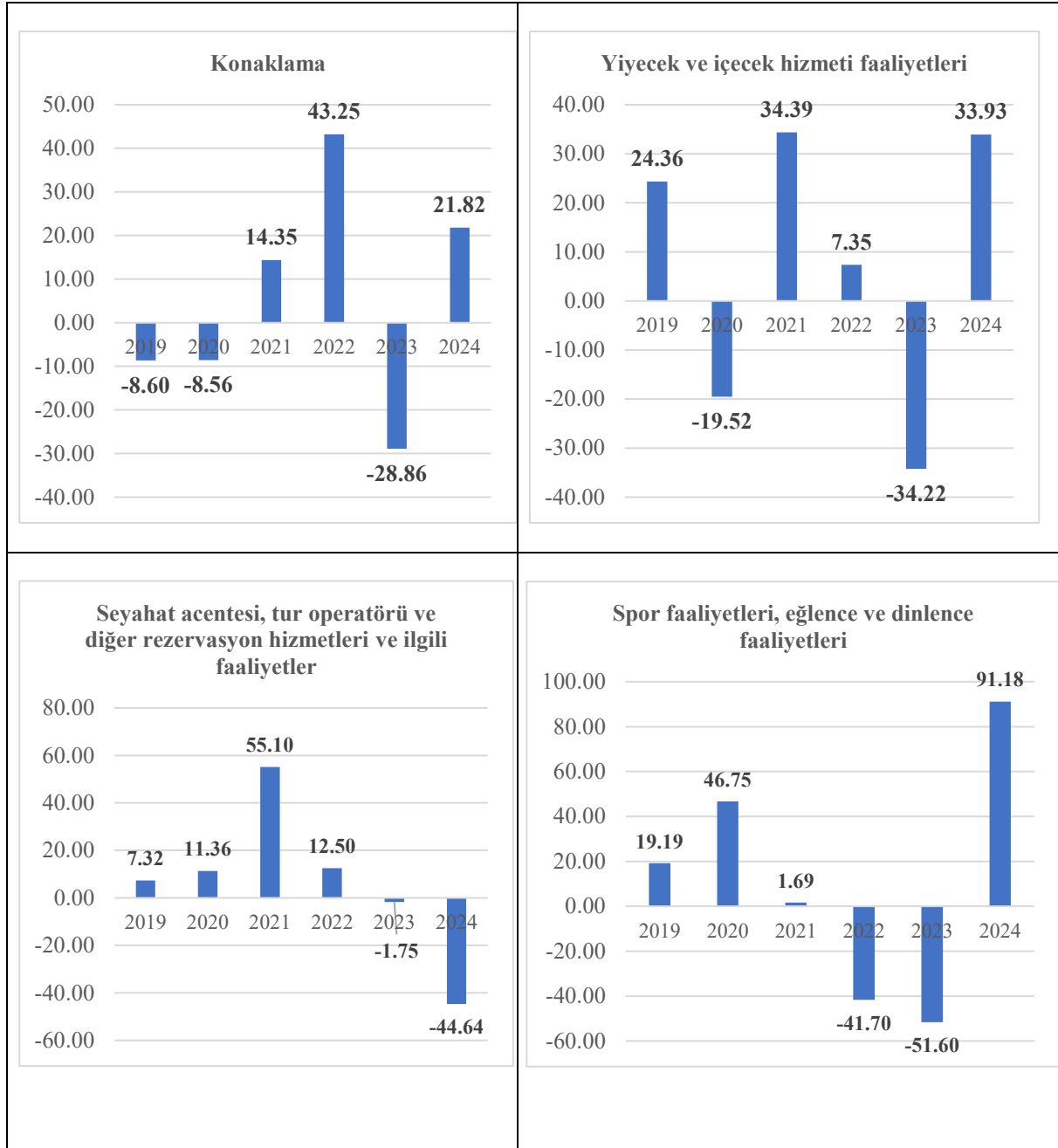
Yıl	Hava yolu taşımacılığı	Konaklama	Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri	Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri ve ilgili faaliyetler	Spor faaliyetleri, eğlence ve dinlence faaliyetleri	Turizm işletmelerinde çalışan toplam zorunlu sigortalı kişi sayısı	İldeki toplam sigortalı kişi sayısı	Turizm işletme kişilerin toplam çalışan kişi içerisindeki oranı
2018	34	767	3.469	82	271	4.623	143.106	3,23
2019	29	701	4.314	88	323	5.455	144.710	3,77
2020	59	641	3.472	98	474	4.744	157.085	3,02
2021	82	733	4.666	152	482	6.115	171.358	3,57
2022	80	1.050	5.009	171	281	6.591	174.436	3,78
2023	72	747	3.295	168	136	4.418	155.929	2,83
2024	69	910	4.413	93	260	5.745	184.566	3,11

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK İstatistik Yıllıkları [Data set].

Tablo 7 ve Tablo 8 birlikte değerlendirildiğinde, Kahramanmaraş'ta COVID-19 pandemisi döneminde de turizm sektörünün olumsuz etkilendiği görülmektedir. Tablo 7'ye göre, pandeminin ilk yılı olan 2020'de turizm işletme sayısı bir önceki yıla göre %13,9 oranında azalmış (1.077'den 927'ye), Tablo 8'e göre ise turizm çalışan sayısı aynı dönemde %13,0 oranında düşüş göstermiştir (5.455'ten 4.744'e). Bu oranlar, pandeminin Kahramanmaraş turizminde hem işletmeler hem de istihdam üzerinde benzer

ölçüde daraltıcı bir etki yarattığını ortaya koymaktadır. 2021-2022 döneminde ise kısmi bir toparlanma yaşanmış; çalışan sayısı 2022'de 6.591'e yükselmiştir.

Buna karşılık, 6 Şubat 2023 depreminin etkisi çok daha yıkıcı olmuştur. Tablo 8'de Kahramanmaraş'ta turizm sektöründe çalışan zorunlu sigortalı kişi sayısı 2022'de 6.591 iken, 2023 depremi sonrasında 4.418'e düşmüş; bu da %32,97'lik bir azalma anlamına gelmektedir. Depremin yarattığı istihdam kaybı (%33), pandemi dönemindeki kaybın (%13) yaklaşık 2,5 katıdır. Turizm istihdamının toplam içindeki payı ise %3,78'den %2,83'e gerilemiştir. 2024'teki kısmi toparlanmaya rağmen, payın %3,11 seviyesinde kalması, sektörün halen kırılgan bir aşamada olduğunu göstermektedir.

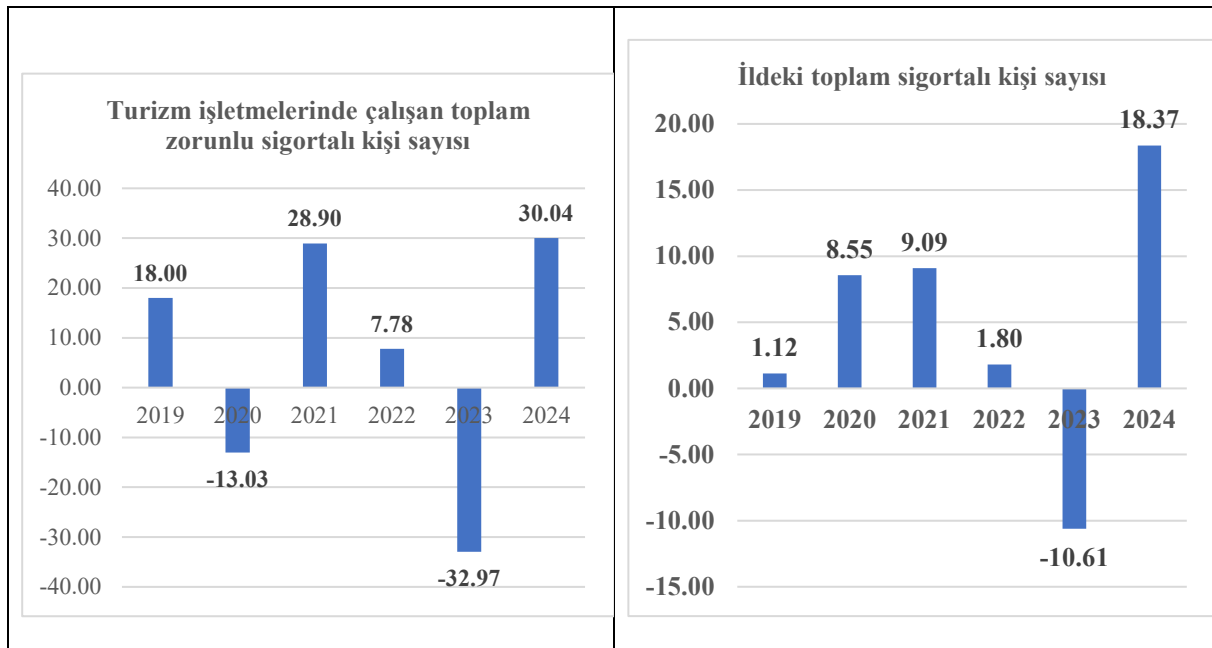

Grafik 7. Kahramanmaraş Turizm Alt Sektörlerinde İstihdamın Yıllık Değişim Oranları (%)

Grafik 7, Kahramanmaraş'taki turizm alt sektörlerinde istihdamın krizler karşısındaki değişimini özetlemektedir.

- **Pandemi Dönemi (2020):** Sektörler arasında olağanüstü farklılıklar gözlenmiştir. Spor faaliyetleri %46,7'lik bir artış kaydederken, yiyecek-içecek sektörü %19,5 küçülmüştür.
- **2023 Depremi:** Tüm alt sektörlerde ciddi kayıplar yaşanmıştır. Spor-eğlence sektörü %51,6'lık düşüşle en fazla etkilenirken, onu yiyecek-içecek (%34,2), konaklama (%28,9) ve seyahat acenteleri (%1,7) izlemiştir.
- **2024 Toparlanması:** Tüm sektörlerde güçlü bir toparlanma eğilimi başlamıştır. Spor-eğlence sektörü %91,2'lik olağanüstü bir artış gösterirken, yiyecek-içecek (%33,9) ve konaklama (%21,8) sektörleri de önemli ölçüde toparlanmıştır.

Grafik, Kahramanmaraş turizminin depremden ciddi şekilde etkilenmekle birlikte, özellikle spor-eğlence sektöründeki olağanüstü toparlanmayla direnç kapasitesi gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Grafik 8. Kahramanmaraş'ta Turizm ve Toplam İstihdamın Yıllık Değişim Oranları (%)

Grafik 8, Kahramanmaraş'ta turizm sektörü istihdamının genel ekonomiye kıyasla daha kırılgan, ancak toparlanmada daha dinamik olduğunu göstermektedir.

- **Pandemi Dönemi (2020):** Turizm istihdamı %13 azalırken, genel istihdam %8,6 büyümüştür. Bu zıt eğilim, turizmin krizlerden çok daha fazla etkilendiğini ortaya koymuştur.
- **2023 Depremi:** Turizm sektörü %33'lük bir darbe alırken, genel ekonomi %10,7 küçülmüştür. Aradaki %22,3'lük fark, depremin turizmi fiziksel altyapı ve talep çöküşü nedeniyle çok daha sert vurduğunu kanıtlamıştır.
- **2024 Toparlanması:** Her iki kesim de güçlü toparlanma göstermiştir. Turizm sektöründeki %30,0'lık büyüme, genel ekonominin (%18,4) önünde yer almıştır ve 2023'teki kaybın önemli ölçüde telafi edilmeye başlandığını göstermiştir.

Sonuç olarak grafik, Kahramanmaraş turizm sektörünün krizlerden hızlı etkilenmekle birlikte hızlı toparlanabildiğini ortaya koymaktadır. Sektörün sürdürülebilir toparlanması için altyapı yenilenmesinin yanı sıra, bölgeye özgü turizm çeşitliliğinin geliştirilmesi ve destinasyon markasının güçlendirilmesi kritik önem taşımaktadır. İlin diğer deprem bölgelerine kıyasla daha dengeli performansı, turizm sektörünün uzun vadeli potansiyeline işaret etmektedir.

4.2.4 Hatay

Hatay, depremden etkilenen dört il arasında en yüksek işyeri ve istihdam düzeyine sahip il olarak öne çıkmaktadır. İlin turizm alt sektörlerine göre işyeri sayıları (2018–2024), Tablo 9’da detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Tablo 9: *Hatay İlinde Turizm Alt Sektörlerine Göre İşyeri Sayıları (2018-2024)*

Yıl	Hava Yolu Taşımacılığı	Konaklama	Yiyecek ve İçecek Hizmeti Faaliyetleri	Seyahat Acentesi, Tur Operatörü ve Diğer	Spor Faaliyetleri, Eğlence ve Dinlenme Faaliyetleri	Toplam Turizm İşletme Sayısı	Toplam İşletme Sayısı	Turizm İşletme Sayılarının Toplam İşletme Sayısı İçerisindeki Oranı (%)
2018	0	217	1.316	75	118	1.726	23.762	7,26
2019	0	221	1.400	76	116	1.813	24.092	7,53
2020	0	223	1.376	71	114	1.784	25.005	7,13
2021	0	226	1.535	73	134	1.968	27.348	7,20
2022	0	236	1.594	88	149	2.067	28.622	7,22
2023	0	124	964	55	71	1.214	19.044	6,37
2024	1	168	1.340	77	110	1.696	25.623	6,62

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK İstatistik Yıllıkları [Data set].

Tablo 9 incelendiğinde; Hatay’da turizm işletme sayısı 2022’de 2.067 iken, 2023 depremi sonrasında 1.214’e düşmüş; bu da %41,27’lik bir azalma anlamına gelmektedir. 2024’te kısmi bir toparlanma gözlemlenmekle birlikte, turizm işletmelerinin toplam içindeki payının %6,62 seviyesinde kalması, sektörün diğer sektörlerle kıyasla daha yavaş bir toparlanma sürecinde olduğunu düşündürmektedir. İlinin turizm alt sektörlerine göre sigortalı çalışan sayıları (2018–2024), Tablo 10’da detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo 10: *Hatay İlinde Turizm Alt Sektörlerine Göre Sigortalı Çalışan Sayıları (2018-2024)*

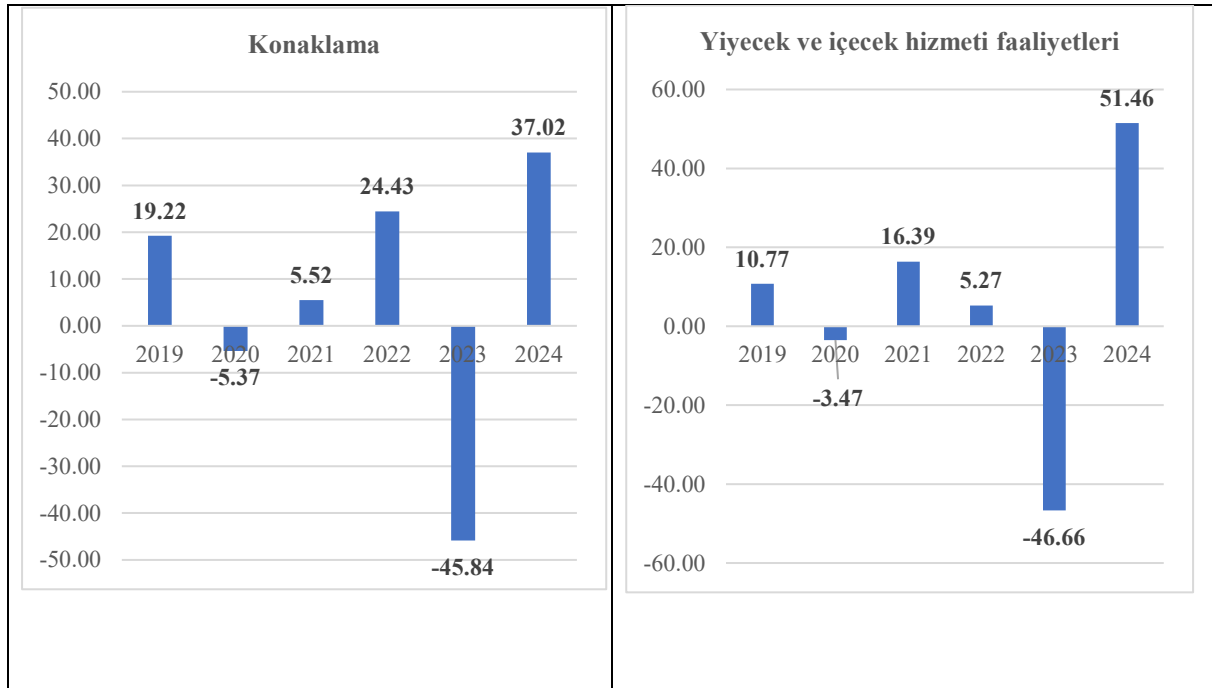
Yıl	Hava yolu taşımacılığı	Konaklama	Yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri	Seyahat acentesi, tur operatörü ve diğer rezervasyon hizmetleri ve ilgili faaliyetler	Spor faaliyetleri, eğlence ve dinlenme faaliyetleri	Turizm İşletmelerinde Çalışan Toplam Zorunlu Sigortalı Kişi Sayısı	İldeki Toplam Sigortalı Kişi Sayısı	Turizm İşletme Kişilerinin Toplam Çalışan Kişi İçerisindeki Oranı (%)
2018	0	1.623	5.534	174	509	7.840	169.097	4,64
2019	0	1.935	6.130	277	569	8.911	168.446	5,29
2020	0	1.831	5.917	285	479	8.512	178.841	4,76
2021	0	1.932	6.887	339	581	9.739	193.759	5,03

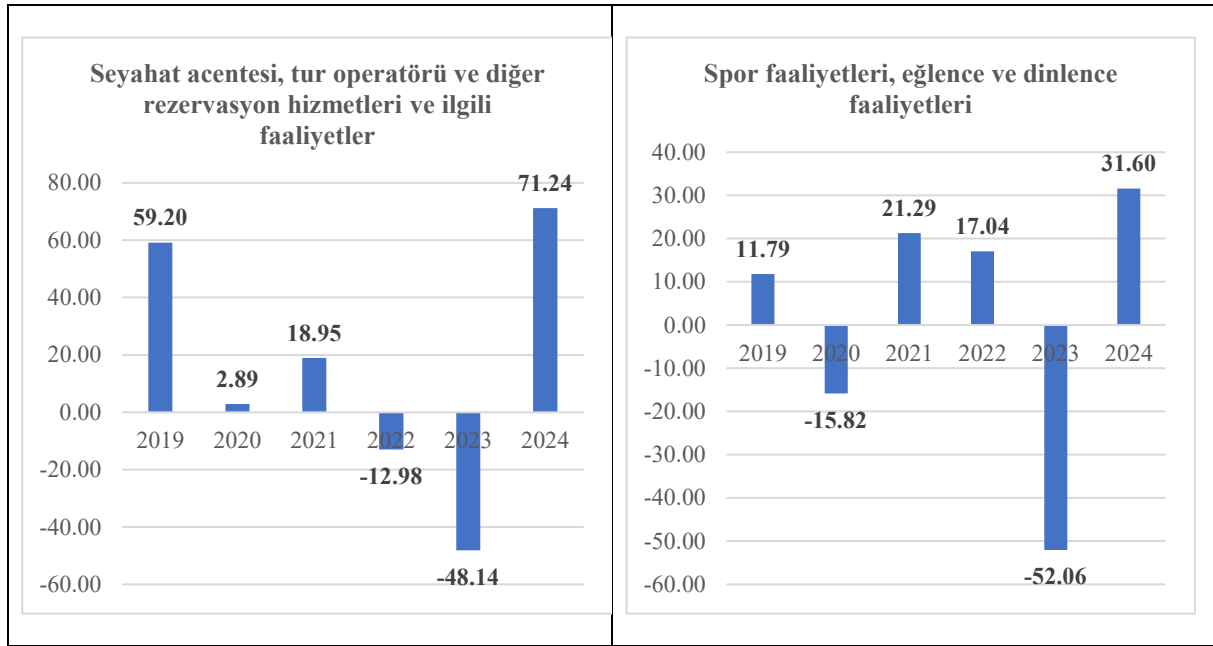
2022	0	2.404	7.250	295	680	10.629	208.113	5,11
2023	0	1.302	3.867	153	326	5.648	180.943	3,12
2024	1	1.784	5.857	262	429	8.333	249.759	3,34

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK İstatistik Yıllıkları [Data set].

Tablo 9 ve Tablo 10 birlikte değerlendirildiğinde, Hatay'da COVID-19 pandemisi döneminde turizm sektörünün görece sınırlı bir daralma yaşadığı görülmektedir. Tablo 9'a göre, pandeminin ilk yılı olan 2020'de turizm işletme sayısı bir önceki yıla göre sadece %1,6 oranında azalmış (1.813'ten 1.784'e), Tablo 10'a göre ise turizm çalışan sayısı aynı dönemde %4,5 oranında düşüş göstermiştir (8.911'den 8.512'ye). Bu oranlar, pandeminin Hatay turizmi üzerindeki ilk yıl etkisinin, diğer illere kıyasla daha sınırlı kaldığını göstermektedir. 2021-2022 döneminde ise güçlü bir toparlanma yaşanmış; çalışan sayısı 2022'de 10.629'a yükselerek pandemi öncesi seviyelerin oldukça üzerine çıkmıştır.

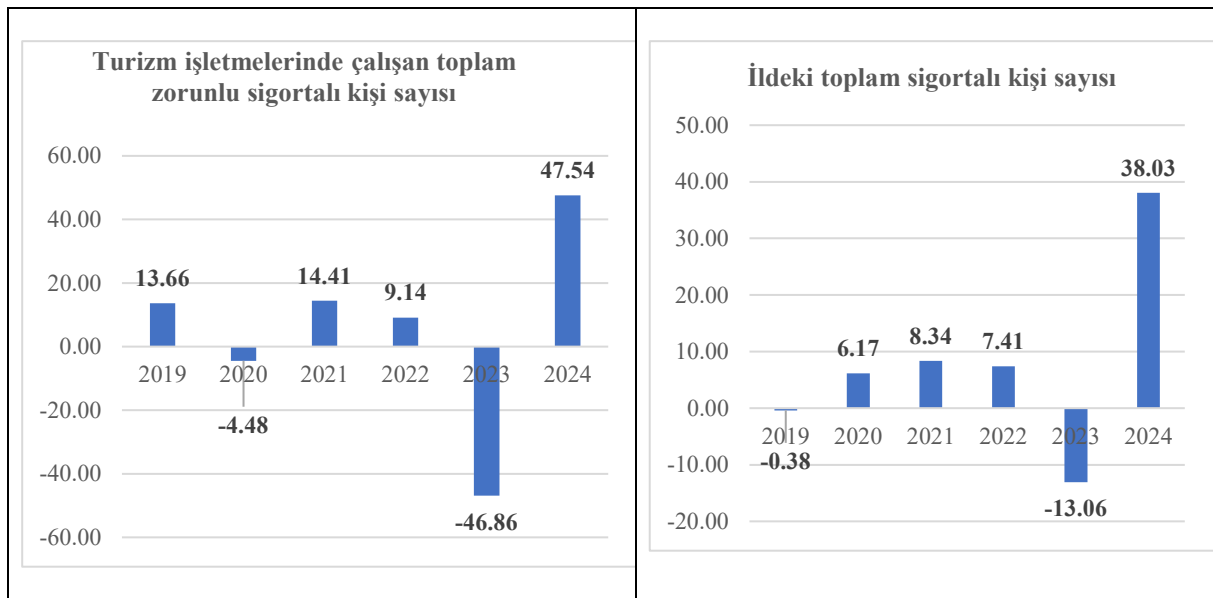
Buna karşılık, 6 Şubat 2023 depreminin etkisi yıkıcı olmuştur. Tablo 10'da Hatay'da turizm sektöründe çalışan sayısı 2022'de 10.629 iken, 2023 depremi sonrasında 5.648'e düşmüş; bu da %46,9'luk bir azalma anlamına gelmektedir. Depremin yarattığı istihdam kaybı (%46,9), pandemi dönemindeki kaybın (%4,5) yaklaşık 10 katıdır. Bu çarpıcı fark, depremin Hatay'da turizm sektörü üzerinde yarattığı yapısal tahribatın boyutunu açıkça ortaya koymaktadır. Turizm istihdamının toplam içindeki payı ise %5,11'den %3,12'ye gerilemiştir. 2024'teki kısmi toparlanmaya rağmen, payın %3,34 seviyesinde kalması, turizm istihdamının genel ekonomiye entegrasyonunda halen sorunlar olduğunu göstermektedir.

Grafik 9. Hatay Turizm Alt Sektörlerinde İstihdamın Yıllık Değişim Oranları (%)

Grafik 9, Hatay’da turizm alt sektörlerinin krizler karşısındaki istihdam değişimini göstermektedir. 2020’de konaklama (%5,4) ve yiyecek-içecek (%3,5) istihdamı azalırken, seyahat acenteleri %2,9 artış kaydetmiş; 2021–2022 döneminde ise tüm sektörlerde toparlanma görülmüştür. 2023 depremiyle birlikte tüm alt sektörlerde sert daralma yaşanmıştır. En yüksek kayıp spor-eğlence (%52,1) sektöründe gerçekleşmiş; seyahat acenteleri (%48,1), yiyecek-içecek (%46,7) ve konaklama (%45,8) benzer ölçüde etkilenmiştir. 2024’te toparlanma başlamış; özellikle seyahat acenteleri %71,2 artış göstermiş, diğer sektörlerde de güçlü büyüme kaydedilmiştir. Bununla birlikte bulgular, depremin alt sektörler üzerinde derin ve farklılaşan etkiler yarattığını göstermektedir.

Grafik 10. Hatay’da Turizm ve Toplam İstihdamın Yıllık Değişim Oranları (%)

Grafik 10, Hatay'da turizm sektörünün krizler karşısında genel ekonomiden çok daha kırılgan olduğunu ortaya koymaktadır.

- **Pandemi Dönemi (2020):** Turizm istihdamı %4,5 azalırken, genel istihdam %6,2 büyümüştür. Bu zıt eğilim, turizmin krizlerden çok daha fazla etkilendiğini göstermiştir.
- **2023 Depremi:** Aradaki fark dramatik şekilde açılmıştır. Turizm istihdamı %46,9 kayıpla, genel istihdamın (%13,0 kayıp) çok önünde bir darbe almıştır. %33,9'luk bu devasa fark, depremin turizmi fiziksel altyapı, güvenlik algısı ve talep çöküşü nedeniyle çok daha sert vurduğunu kanıtlamıştır.
- **2024 Toparlanması:** Her iki kesim de güçlü toparlanma göstermiştir (%47,5 turizm, %38,1 genel). Turizmdeki olağanüstü artış, önceki yılın derin kaybının kısmi telafisi niteliğindedir. Ancak mutlak sayıların hala 2022 seviyelerinin altında olması, sektörün tam anlamıyla toparlanmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak grafik, turizm sektörünün toparlanması için sadece fiziksel altyapının değil, destinasyon markasının ve güvenlik algısının da yeniden inşasının hayati önem taşıdığını göstermektedir.

5 Tartışma

Bu çalışma, depremden en fazla etkilenen iller olan Adıyaman, Hatay, Malatya ve Kahramanmaraş'ta turizm sektöründeki istihdamın COVID-19 pandemisi ve 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında nasıl etkilendiğini karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Bulgular, her iki krizin de bölgedeki turizm sektörü istihdamı üzerinde olumsuz etkiler yarattığını; ancak bu etkilerin boyutunun ve şiddetinin farklılaştığını ortaya koymaktadır. COVID-19 pandemisi, özellikle turizm talebi tarafında yaşanan geçici ve döngüsel bir daralmaya yol açmıştır. Nitekim bu ölçekte küresel bir salgının turizm talebi üzerindeki etkileri birçok çalışmada da ortaya konulmuştur (Fotiadis vd., 2021; Henseler vd., 2022; Polyzos vd., 2021; Zhang vd., 2021). Bu çalışmanın bulguları, pandemi döneminde turizm istihdamındaki düşüşün Türkiye genelinde olduğu gibi deprem bölgesinde de geçici olduğunu göstermesi açısından literatürle tutarlılık göstermektedir. Örneğin, Henseler vd. (2022) Tanzanya'da pandeminin turizm istihdamı üzerindeki etkisinin büyük ölçüde geçici olduğunu ve kısmi toparlanmanın hızlı gerçekleştiğini bulmuştur. Benzer şekilde, bu çalışmada da 2021-2022 döneminde istihdamda gözlenen toparlanma, pandemi şokunun döngüsel niteliğini doğrulamaktadır. Bununla birlikte işletme sayıları ve istihdamda gözlenen düşüşler, 2021 ve 2022 yıllarında uygulanan devlet destekleri, teşvik politikaları ve normalleşme süreci sayesinde kısmen telafi edilmiştir (Capano vd., 2022; Salehi vd., 2026). Bu durum, pandeminin turizm sektörü üzerindeki etkisinin büyük ölçüde döngüsel ve geçici bir nitelik taşıdığını göstermektedir.

Elde edilen bulgular, 6 Şubat 2023 depremlerinin hem arz hem de talep tarafını derinden etkileyen yapısal bir kriz oluşturduğunu göstermektedir. Deprem, otel ve restoran gibi fiziksel altyapıyı doğrudan tahrip etmiş, tedarik zincirlerini aksatmış ve çalışanların bölgeyi terk etmesine yol açmıştır. Sonuç olarak, 2023 yılında turizm işletme sayılarında ortalama %40'a varan azalmalar; istihdam kayıplarında ise %30–50 bandında düşüşler gözlenmiştir. Bu bulgular, depremin turizm sektörünün tüm ekosistemini hedef alan yapısal bir şoka neden olduğunu doğrulamaktadır (Aliyev, 2025; Xu vd., 2023). Literatürdeki benzer afet çalışmalarıyla karşılaştırıldığında, bu çalışmada gözlenen kayıpların oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Örneğin, Aliyev (2025) 1999 Marmara depremi sonrasında Türkiye'de turizm işletmelerindeki düşüşü %15-20 aralığında rapor ederken, bu çalışmada deprem bölgesindeki kayıpların (%40'a varan oranlarda) çok daha şiddetli olduğu bulunmuştur. Bu fark, 2023 depremlerinin yarattığı fiziksel tahribatın boyutunun 1999 depremine kıyasla çok daha büyük olması ve etkilenen bölgenin turizm altyapısının daha kırılgan olmasıyla açıklanabilir. Xu vd. (2023) de deprem sonrası turizm

destinasyonlarının toparlanma sürecinin, fiziksel hasarın boyutuna ve bölgenin ekonomik direncine doğrudan bağlı olduğunu vurgulamaktadır ki bu çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir.

6 Şubat 2023 depremlerinin etkileri, yerel dayanıklılık ve altyapı kapasitesiyle doğrudan ilişkili olduğundan, bölgesel farklılıklara yol açmıştır (Ayhan ve Çapan, 2024; Sabırsız ve Şöhret, 2024). Örneğin, Hatay'da gözlenen yüksek kayıplar yoğun fiziksel tahribat ve nüfus kaybına bağlanabilirken, Adıyaman'daki geçici istihdam artışı, afet sonrası acil müdahale ve enkaz kaldırma faaliyetlerinin kısa vadeli ekonomik yansımalarını yansıtmaktadır. Bu bulgular, literatürde afetlerin bölgesel etkilerinin farklılaştığını gösteren çalışmalarla da uyumludur. Örneğin, Ayhan ve Çapan (2024) Kahramanmaraş özelinde depremin nüfus ve yerleşme üzerinde yarattığı mekânsal değişimlerin ilçeler arasında bile farklılaştığını ortaya koymuştur. Bu çalışma da benzer şekilde, Hatay, Adıyaman, Malatya ve Kahramanmaraş arasında hem fiziksel tahribat hem de ekonomik toparlanma hızı açısından belirgin farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, kriz yönetimi politikalarının yalnızca ekonomik göstergeleri değil, aynı zamanda sosyal ve demografik faktörleri de dikkate alacak şekilde tasarlanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Turizm sektörünün ekonomik kırılganlığı, genel ekonomiden daha erken ve daha keskin sinyaller vermektedir. İşletme ve istihdam kayıplarının, toplam ekonomi ile kıyaslandığında daha yavaş toparlanması, sektörün krizlere karşı savunmasızlığını ve proaktif politika ihtiyacını doğrulamaktadır. Bu bulgu, literatürdeki turizm kırılganlığı çalışmalarıyla da tutarlıdır. Örneğin, Komasi vd. (2025) insani krizlerin sürdürülebilir turizm üzerindeki etkilerini değerlendirdikleri çalışmalarında, turizm sektörünün diğer sektörlerle kıyasla krizlerden daha hızlı ve daha derin etkilendiğini, ancak aynı zamanda doğru politikalarla toparlanma potansiyelinin de yüksek olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada da 2024 yılında başlayan toparlanma eğilimleri, sektörün kriz sonrası toparlanma kapasitesine işaret etmekle birlikte, pandemi dönemindeki toparlanmaya kıyasla çok daha yavaş ve kırılgan bir seyir izlemektedir. Ayrıca, sektörel çeşitliliğin ve alternatif turizm türlerinin teşvik edilmesi, kriz dönemlerinde ekonomik riskin dağıtılmasına ve istihdamın korunmasına önemli ölçüde katkı sağlayabilir (Baum & Hai, 2020; Komasi vd., 2025). Bu öneri, deprem bölgesindeki illerin turizm potansiyelinin çeşitlendirilmesi gerektiğini gösteren bu çalışmanın bulgularıyla da doğrudan örtüşmektedir.

6 Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, COVID-19 pandemisi ve 6 Şubat 2023 depremlerinin Türkiye'nin deprem bölgesindeki dört ili olan Adıyaman, Hatay, Malatya ve Kahramanmaraş'ta turizm sektörünün istihdam ve işyeri yapısı üzerindeki etkilerini SGK verileri ışığında karşılaştırmalı olarak analiz etmiştir. On yıllık veri seti üzerinden yapılan analizler, her iki krizin de turizm sektöründe ciddi tahribata yol açtığını, ancak etki düzeyi, süresi ve niteliği açısından önemli farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmanın en çarpıcı bulgusu, iki krizin sektör üzerinde yarattığı etkinin niteliksel olarak farklı olduğudur. COVID-19 pandemisi, öncelikle talep tarafında yaşanan çöküşten kaynaklanan, büyük ölçüde geçici ve döngüsel bir daralmaya neden olmuştur. 2020 yılında tüm illerde turizm işletme sayılarında ve istihdamda gözlemlenen düşüş, 2021 ve 2022 yıllarında uygulanan destekler ve normalleşme süreciyle birlikte kısmen telafi edilmiş, sektör toparlanma belirtileri göstermiştir.

Buna karşılık, 6 Şubat 2023 depremleri hem arz hem de talep tarafını aynı anda ve şiddetle vuran, yapısal ve sistemik bir şok etkisi yaratmıştır. Deprem, otel, restoran gibi fiziksel altyapıyı doğrudan tahrip etmiş, tedarik zincirlerini kesmiş, çalışanların bölgeyi terk etmesine yol açmış ve destinasyonların güvenlik ve çekicilik imajını derinden zedelemiştir. Bu nedenle, 2023 yılında gözlemlenen daralma, pandemi dönemindekinden çok daha keskin ve yıkıcı olmuştur. Bölge genelinde turizm işletme sayıları ortalama

%40'a varan oranlarda (Hatay'da %41,3, Malatya'da %46,1) azalırken, istihdam kayıpları %30-50 bandında (Hatay'da %46,9) gerçekleşmiştir. Bu, depremin sadece bir talep krizi değil, sektörün tüm ekosistemini hedef alan bir yapısal kriz olduğunun açık kanıtıdır.

Araştırma, turizm sektörünün her iki krizde de genel ekonomiden daha fazla etkilendiğini ve daha yavaş toparlandığını net bir şekilde göstermiştir. Tüm illerde, turizm işletmelerinin toplam işyerleri içindeki payı ile turizm istihdamının toplam istihdam içindeki payı, 2019'dan itibaren sürekli bir düşüş eğilimine girmiş ve bu eğilim depremle birlikte daha da belirginleşmiştir. Örneğin, Adıyaman'da turizm işletmelerinin payı 2019'da %8,22'den 2024'te %4,68'e gerilemiştir. Bu durum, turizm sektörünün ekonomik kırılganlığın bir "erken uyarı göstergesi" olduğuna işaret etmektedir.

Ayrıca bu araştırma, depremin etkisi ve toparlanma sürecinin iller arasında farklılaştığını ortaya koymuştur. Fiziksel tahribatın boyutu, nüfus kaybı ve ekonomik yapının dayanıklılığı bu farklılıkta belirleyici olmuştur. Hatay hem mutlak sayılar hem de oransal düşüşler açısından en ağır kaybı yaşayan il olurken, Adıyaman'da 2023'te toplam istihdamın artması dikkat çekici bir bulgu olmuştur. Bu artışın temel nedeninin, afet sonrası acil müdahale, enkaz kaldırma ve yeniden inşa faaliyetlerine bağlı olarak inşaat ve enkaz taşımacılığı gibi geçici iş kollarında istihdamın artması olduğu değerlendirilmektedir (AFAD, 2023; T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023). Ancak bu artış, turizm sektöründeki derin kaybı gizleyememiştir. 2024 yılında tüm illerde başlayan güçlü toparlanma, bölge ekonomisinin direncine işaret etse de turizm sektörünün genel ekonomiye paralel bir toparlanma sergilemekte zorlandığı görülmüştür.

Öneriler

- Elde edilen bulgular, afet ve kriz yönetimi politikaları için önemli çıkarımlar taşımaktadır:
- Turizm sektörünün krizlere karşı direncini artırmak için devlet destekleri ve teşvik mekanizmaları güçlendirilmelidir.
- Bölgesel turizm altyapısının iyileştirilmesi ve afet sonrası hızlı toparlanma planları oluşturulmalıdır.
- Fiziksel altyapının iyileştirilmesi kadar, destinasyonların güvenli ve çekici olduğuna dair algının yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde etkin bir şekilde yeniden inşa edilmesi gerekmektedir.
- Turizm çalışanlarına yönelik sosyal güvence ve istihdam koruma programları hayata geçirilmelidir.
- Turizm çeşitlendirilmeli ve alternatif turizm türleri (örneğin, kültür turizmi, doğa turizmi) desteklenmelidir.
- Gelecekte bu konuda araştırma yapmak isteyen araştırmacılara, çalışmanın bulgularını ekonometrik modeller kullanarak test etmeleri ve sonuçları doğrulamaları önerilmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma, turizm sektörünün dış şoklar karşısındaki aşırı kırılganlığını belgeleyerek, gelecekte yaşanabilecek benzer krizlere yönelik politika yapım süreçlerinin, bu gerçeği merkeze alarak daha proaktif ve sektöre özgü tasarlanması gerektiğini vurgulamaktadır.

7 Beyanname

7.1 Rakip Çıkarlar

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

7.2 Etik Onay

Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar, insan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması, insanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar, hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar, kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar için Etik Kurul İzni gerekmektedir.) Ancak bu makalede elde edilen veriler resmi ikincil verilerden elde edildiğinden etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar arasında yer almaktadır.

Kaynakça

- AFAD. (2023). *6 Şubat 2023 Depremleri Raporu*. Ankara: AFAD Yayınları.
- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2020). COVID-19 salgınında istihdam ve sosyal politika tedbirleri. Ankara: AÇSHB Yayınları.
- Akadiri, S. S., & Akadiri, A. C. (2021). Examining the causal relationship between tourism, exchange rate, and economic growth in tourism island states: Evidence from second-generation panel. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 22(3), 235-250. <https://doi.org/10.1080/15256480.2019.1598912>
- Aldao, C., Blasco, D., & Espallargas, M. (2025). Lessons from COVID-19 for the future: Destination crisis management, tourist behaviour and tourism industry trends. *Journal of Tourism Futures*, 11(3), 406-420. <https://doi.org/10.1108/JTF-02-2022-0059>
- Aldao, C., Blasco, D., Espallargas, M., & Rubio, S. (2021). Modelling the crisis management and impacts of 21st century disruptive events in tourism: The case of the COVID-19 pandemic. *Tourism Review*, 76(4), 929-941. <https://doi.org/10.1108/TR-07-2020-0297>
- Aliperti, G., Sandholz, S., Hagenlocher, M., Rizzi, F., Frey, M., & Garschagen, M. (2019). Tourism, crisis, disaster: An interdisciplinary approach. *Annals of Tourism Research*, 79, 1-5. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2019.102808>
- Altaşlı, Y. A., & Işık, M. (2017). Türkiye'de yaşanan ekonomik krizlerin istihdam üzerine etkileri (1980-2013). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(2), 567-585. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduibfd/issue/52993/703149>
- Aliyev, V. (2025). The effect of earthquake on the tourism sector: Case of Türkiye 1999 and 2023. *Geo Journal of Tourism and Geosites*, 60, 1158-1167. <https://doi.org/10.30892/gtg.602spl13-1489>
- Anoushiravani, A. A., O'Connor, C. M., DiCaprio, M. R., & Iorio, R. (2020). Economic impacts of the COVID-19 crisis: An orthopaedic perspective. *The Journal of Bone and Joint Surgery*, 102(11), 937-941. <https://doi.org/10.2106/JBJS.20.00557>
- Aydogan, M., de Esteban Curiel, J., Antonovica, A., & Cetin, G. (2024). Characteristics of crises resilient organizations in the hospitality and tourism industry. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 36(4), 1432-1453. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-12-2022-1630>
- Ayhan, G., & Çapan, Y. (2024). 6 Şubat Depremlerinin Nüfus ve Yerleşme Üzerinde Oluşturduğu Mekansal Değişimler: Kahramanmaraş Şehri Örneği. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 29(51), 1-12. <https://doi.org/10.17295/atauniddc.1446704>

- Aylan, S. (2020). Covid-19 pandemisinin turizm sektörüne etkisi: Turizm yazılı basınında çıkan haberlere yönelik nitel bir araştırma. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 3(2), 164-177. <https://doi.org/10.33083/joghat.2020.41>
- Aynalem, S., Birhanu, K., & Tesefay, S. (2016). Employment opportunities and challenges in tourism and hospitality sectors. *Journal of Tourism & Hospitality*, 5(6), 1-6. <https://doi.org/10.4172/2167-0269.1000257>
- Baum, T., & Hai, N. T. T. (2020). Hospitality, tourism, human rights and the impact of COVID-19. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32(7), 2397-2412. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-03-2020-0242>
- Beirman, D. (2003). *Restoring tourism destinations in crisis: A strategic management approach*. Allen & Unwin.
- Birenboim, A., Wang, L., Farkash, M., & Shane, R. (2023). The differential impact of crises on tourism. *Annals of Tourism Research Empirical Insights*, 4(2), Article 100108. <https://doi.org/10.1016/j.annale.2023.100108>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. baskı). Pegem Akademi.
- Capano, G., Howlett, M., Jarvis, D. S., & Ramesh, M. (2022). Long-term policy impacts of the coronavirus: Normalization, adaptation, and acceleration in the post-COVID state. *Policy and Society*, 41(1), 1-12. <https://doi.org/10.1093/polsoc/puab018>
- Carranza, E., Farole, T., Gentilini, U., Morgandi, M., Packard, T., Santos, I., & Weber, M. (2020). Managing the employment impacts of the COVID-19 crisis: Policy options for relief and restructuring (Jobs Working Paper No. 49). World Bank. <http://documents.worldbank.org/curated/en/136631594208970277/Managing-the-Employment-Impacts-of-the-COVID-19-Crisis-Policy-Options-for-Relief-and-Restructuring>
- Cheer, J. M., Lapointe, D., Mostafanezhad, M., & Jamal, T. (2021). Global tourism in crisis: Conceptual frameworks for research and practice. *Journal of Tourism Futures*, 7(3), 278-294. <https://doi.org/10.1108/JTF-09-2021-227>
- Chen, G., Cheng, M., Edwards, D., & Xu, L. (2021). COVID-19 pandemic exposes the vulnerability of the sharing economy: A novel accounting framework. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(5), 697-714. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1868484>
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (5th ed.). SAGE Publications.
- Cozza, M., Gherardi, S., Graziano, V., Johansson, J., Mondon-Navazo, M., Murgia, A., & Trogal, K. (2021). COVID-19 as a breakdown in the texture of social practices. *Gender, Work & Organization*, 28(S2), 190-208. <https://doi.org/10.1111/gwao.12524>
- Çakır, P., & Barakazı, M. (2020). Koronavirüs sürecinin turizm sektörüne etkisi ve salgına karşı alınan tedbirler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3), 313-332. <https://doi.org/10.18037/ausbd.801802>
- Çınar, K., & Şener, G. (2021). Impact of crises on the tourism industry: Evidence from Turkey. In N. Sezgin (Ed.), *Pandemics and travel: COVID-19 impacts in the tourism industry* (pp. 29-47). Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/978-1-80071-070-220211003>

- Duan, J., Xie, C., & Morrison, A. M. (2021). Tourism crises and impacts on destinations: A systematic review of the tourism and hospitality literature. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 45(5), 848-864. <https://doi.org/10.1177/1096348020984468>
- Duro, J. A., Perez-Laborda, A., Turrion-Prats, J., & Fernández-Fernández, M. (2021). Covid-19 and tourism vulnerability. *Tourism Management Perspectives*, 38, Article 100819. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2021.100819>
- Dünya Bankası. (2021). Turkey: COVID-19 employment impact assessment. World Bank Group. Erişim adresi: <https://openknowledge.worldbank.org/> (Erişim tarihi: 09.06.2026)
- Elshaer, A. M., & Marzouk, A. M. (2019). *Labor in the tourism and hospitality industry: Skills, ethics, issues, and rights*. Apple Academic Press.
- Ertugrul, H. M., & Mangir, F. (2015). The tourism-led growth hypothesis: Empirical evidence from Turkey. *Current Issues in Tourism*, 18(7), 633-646. <https://doi.org/10.1080/13683500.2013.868409>
- Fischer, C. (2019). Agriculture and tourism sector linkages: Global relevance and local evidence for the case of South Tyrol. *Open Agriculture*, 4(1), 544-553. <https://doi.org/10.1515/opag-2019-0053>
- Fotiadis, A., Polyzos, S., & Huan, T. C. T. (2021). The good, the bad and the ugly on COVID-19 tourism recovery. *Annals of Tourism Research*, 87, 103117. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103117>
- Ganeshamoorthy, K. (2019). The employment effect of tourism: A dynamic analysis. *American Journal of Humanities and Social Sciences Research*, 3(10), 119-126.
- Ghosh, R. N., Siddique, M. A. B., & Gabbay, R. (2017). International tourism and economic development. In R. N. Ghosh, M. A. B. Siddique, & R. Gabbay (Eds.), *Tourism and economic development: Case studies from the Indian Ocean region* (pp. 19-29). Routledge.
- Hall, C. M. (2010). Crisis events in tourism: Subjects of crisis in tourism. *Current Issues in Tourism*, 13(5), 401-417. <https://doi.org/10.1080/13683500.2010.491900>
- Hall, C. M., Mitchell, R., & Sharples, L. (2004). Consuming places: The role of food, wine and tourism in regional development. In C. M. Hall, L. Sharples, R. Mitchell, N. Macionis, & B. Cambourne (Eds.), *Food tourism around the world* (pp. 25-59). Routledge.
- Henderson, J. C. (2007). *Tourism crises: Causes, consequences and management*. Routledge.
- Henseler, M., Maisonnave, H., & Maskaeva, A. (2022). Economic impacts of COVID-19 on the tourism sector in Tanzania. *Annals of Tourism Research Empirical Insights*, 3(1), 100042. <https://doi.org/10.1016/j.annale.2022.100042>
- Higgins-Desbiolles, F. (2020). Socialising tourism for social and ecological justice after COVID-19. *Tourism Geographies*, 22(3), 610-623. <https://doi.org/10.1080/14616688.2020.1757748>
- Hopkins, D. (2021). Crises and tourism mobilities. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(9), 1423-1435. <https://doi.org/10.1080/09669582.2021.1905969>
- Huynh, D. V., Duong, L. H., Nguyen, N. T., & Truong, T. T. K. (2022). Tourism vulnerability amid the pandemic crisis: Impacts and implications for rebuilding resilience of a local tourism system in Vietnam. *Social Sciences*, 11(10), 441. <https://doi.org/10.3390/socsci11100441>

- Hye, A. Q. M., & Khan, A. R. E. (2013). Tourism-led growth hypothesis: A case study of Pakistan. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 18(4), 303-313. <https://doi.org/10.1080/10941665.2012.658412>
- International Organization for Migration (IOM). (2023). *IOM Türkiye flash appeal 2023 earthquake response*. <https://crisisresponse.iom.int/sites/g/files/tmzbd11481/files/uploaded-files/IOM%20T%C3%BCrkiye%20Flash%20Appeal-Earthquake%20Response-February%202023.pdf>
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi* (33. baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaushal, V., & Srivastava, S. (2021). Hospitality and tourism industry amid COVID-19 pandemic: Perspectives on challenges and learnings from India. *International Journal of Hospitality Management*, 92, Article 102707. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102707>
- Khalid, U., Okafor, L. E., & Burzynska, K. (2021). Does the size of the tourism sector influence the economic policy response to the COVID-19 pandemic? *Current Issues in Tourism*, 24(19), 2801-2820. <https://doi.org/10.1080/13683500.2021.1874311>
- Khan, N., Hassan, A. U., Fahad, S., & Naushad, M. (2020). Factors affecting tourism industry and its impacts on global economy of the world (SSRN Scholarly Paper 3559353). <https://doi.org/10.2139/ssrn.3559353>
- Komasi, H., Jamini, D., Zolfani, S., Sadeghi, H., & Cavallaro, F. (2025). Evaluating the impacts of humanitarian crises on sustainable tourism with a futures studies approach. *Environment, Development and Sustainability*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s10668-025-06109-3>
- Kumar, S., Kapoor, B., & Shah, M. A. (2024). Contemporary issues and challenges facing the hospitality industry. In S. Kumar, B. Kapoor, & M. A. Shah (Eds.), *The framework for resilient industry: A holistic approach for developing economies* (pp. 55-64). Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/978-1-83753-734-120241005>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022). COVID-19'un Türkiye turizmine etkileri raporu. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. Erişim adresi: <https://yigm.ktb.gov.tr/> (Erişim tarihi: 09.06.2026)
- Lew, A. A. (2011). Tourism's role in the global economy. *Tourism Geographies*, 13(1), 148-151. <https://doi.org/10.1080/14616688.2010.531046>
- Neuman, W. L. (2014). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches* (7th ed.). Pearson.
- OECD. (2020). Tourism policy responses to the coronavirus (COVID-19). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/e35e1e1b-en>
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods* (4th ed.). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781506374680>
- Pförr, C. (2006). *Tourism in post-crisis is tourism in pre-crisis: A review of the literature on crisis management in tourism* (Working Paper Series). Curtin University of Technology.
- Polyzos, S., Samitas, A., & Spyridou, A. E. (2021). Tourism demand and the COVID-19 pandemic: An LSTM approach. *Tourism Recreation Research*, 46(2), 175-187. <https://doi.org/10.1080/02508281.2020.1777053>

- Qin, F., & Chen, G. (2022). Vulnerability of tourist cities' economic systems amid the COVID-19 pandemic: System characteristics and formation mechanisms: A case study of 46 major tourist cities in China. *Sustainability*, 14(5), 2661. <https://doi.org/10.3390/su14052661>
- Ritchie, B. W., & Jiang, Y. (2021). A review of research on tourism risk, crisis and disaster management: Launching the annals of tourism research curated collection on tourism risk, crisis and disaster management. *Annals of Tourism Research*, 91, Article 103313. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2021.103313>
- Sabırsız, E., & Şöhret, M. (2024). 6 Şubat depremlerinin Türkiye ekonomisi üzerindeki makroekonomik, sosyal ve çevresel etkileri. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1-Deprem Özel Sayısı), 571-597. <https://doi.org/10.54688/ayd.1390984>
- Salehi, A., Rafiee, M., & Valilai, O. F. (2026). Stratified Tripartite Framework for Assessing National Pandemic Performance: Process-Oriented Evaluation and Policy-Relevant Insights of COVID-19. *Health Policy and Technology*, 101182. <https://doi.org/10.1016/j.hlpt.2026.101182>
- Sengupta, S., & Jha, M. K. (2020). Social policy, COVID-19 and impoverished migrants: Challenges and prospects in locked down India. *The International Journal of Community and Social Development*, 2(2), 152-172. <https://doi.org/10.1177/2516602620933714>
- SGK. (2021). COVID-19 pandemisi sürecinde kısa çalışma ödeneği uygulamaları raporu. Sosyal Güvenlik Kurumu Yayınları. Erişim adresi: <https://www.sgk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 09.06.2026)
- Silase, L. F., & Neh, T. S. (2025). Tourism and crisis management: Strategies for resilience and recovery in the face of disasters. *European Journal of Tourism and Hospitality Industry Studies*, 1(1), 1-12. <http://dx.doi.org/10.46827/ejthis.v1i1.1961>
- Sofronov, B. (2018). The development of the travel and tourism industry in the world. *Annals of Spiru Haret University. Economic Series*, 18(4), 123-137. <https://doi.org/10.26458/1847>
- Song, L., & Zhou, Y. (2020). The COVID-19 pandemic and its impact on the global economy: What does it take to turn crisis into opportunity? *China & World Economy*, 28(4), 1-25. <https://doi.org/10.1111/cwe.12349>
- Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). *SGK İstatistik Yıllıkları [Data set]*. <https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Yillik/fcd5e59b-6af9-4d90-a451-ee7500eb1cb4> (Erişim tarihi: 10.06.2026)
- Ssenyonga, M. (2021). Imperatives for post COVID-19 recovery of Indonesia's education, labor, and SME sectors. *Cogent Economics & Finance*, 9(1), Article 1911439. <https://doi.org/10.1080/23322039.2021.1911439>
- Stella, A. E. I., Iheriohanma, E. B. J., & Iheanacho, J. I. (2020). Workplace flexibility in the post Covid-19 era: Teleworking, the new normal. *Sumerianz Journal of Social Science*, 4, 44-52. <https://doi.org/10.47752/sjss.41.44.52>
- Sun, Y.-Y., Sie, L., Faturay, F., Auwalin, I., & Wang, J. (2021). Who are vulnerable in a tourism crisis? A tourism employment vulnerability analysis for the COVID-19 management. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 49, 304-308. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2021.10.010>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). *Deprem sonrası iyileşme ve yeniden inşa raporu*. Ankara: SBB Yayınları.

- Teixeira, S. J., & Ferreira, J. J. (2019). Entrepreneurial artisan products as regional tourism competitiveness. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(4), 652-673. <https://doi.org/10.1108/IJEBr-01-2018-0023>
- Tutar, F., Alpaslan, C., Tutar, E., & Erkan, Ç. (2013). Turizm sektörünün istihdam üzerine etkileri. *Global Journal of Economics and Business Studies*, 2(4), 14-27. <https://dergipark.org.tr/pub/gumusgebs/issue/7492/98711>
- TÜİK. (2021). *Turizm istatistikleri yılığı*. Türkiye İstatistik Kurumu Yayınları. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/> (Erişim tarihi: 09.06.2026)
- TÜİK. (2024). *NACE Rev.2 Ekonomik Faaliyet Sınıflaması*. Türkiye İstatistik Kurumu. Erişim adresi: <https://biruni.tuik.gov.tr/> (Erişim tarihi: 10.06.2026)
- United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (2020a). COVID-19 and tourism: Assessing the economic consequences. <https://www.unwto.org>
- United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (2020b). *How are countries supporting tourism recovery?*. <https://www.unwto.org>
- Van Barneveld, K., Quinlan, M., Kriesler, P., Junor, A., Baum, F., Chowdhury, A., & Rainnie, A. (2020). The COVID-19 pandemic: Lessons on building more equal and sustainable societies. *The Economic and Labour Relations Review*, 31(2), 133-157. <https://doi.org/10.1177/1035304620927107>
- Vohra, V., Singh, S., & Dutta, T. (2024). Embracing flexibility post-COVID-19: A systematic review of flexible working arrangements using the SCM-TBFO framework. *Global Journal of Flexible Systems Management*, 25(1), 1-26. <https://doi.org/10.1007/s40171-023-00366-9>
- Vukovic, D., Maiti, M., & Petrovic, M. (2023). Tourism employment and economic growth: Dynamic panel threshold analysis. *Mathematics*, 11(5), Article 1112. <https://doi.org/10.3390/math11051112>
- Vyas, L. (2022). "New normal" at work in a post-COVID world: Work-life balance and labor markets. *Policy and Society*, 41(1), 155-167. <https://doi.org/10.1093/polsoc/puab011>
- Wang, Y.-S. (2009). The impact of crisis events and macroeconomic activity on Taiwan's international inbound tourism demand. *Tourism Management*, 30(1), 75-82. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.04.010>
- Xu, Q., Zhu, G., Qu, Z., & Ma, G. (2023). Earthquake and tourism destination resilience from the perspective of regional economic resilience. *Sustainability*, 15(10), 7766. <https://doi.org/10.3390/su15107766>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Zhang, H., Song, H., Wen, L., & Liu, C. (2021). Forecasting tourism recovery amid COVID-19. *Annals of Tourism Research*, 87, 103149. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2021.103149>
- Zhong, L., Sun, S., Law, R., & Li, X. (2021). Tourism crisis management: Evidence from COVID-19. *Current Issues in Tourism*, 24(19), 2671-2682. <https://doi.org/10.1080/13683500.2021.1901866>
- Zhu, X., & He, Y. (2021). Does tourism promote economic growth in the ethnic areas of China? *Emerging Markets Finance and Trade*, 57(2), 386-399. <https://doi.org/10.1080/1540496X.2019.1600503>

© This study is submitted for submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)